



Eindverslag Opgraving Gent, Prinsenhofplein 7

Titel

Eindverslag opgraving Gent, Prinsenhofplein

Auteur(s)

Sofie Van Holsbeeck en Robrecht Vanoverbeke

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2021-0114

Plaats en datum

Evergem, 22 januari 2025

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2987
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

De Zwarte Doos, Gentbrugge

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	1
1.2	<i>Archeologische voorkennis</i>	5
1.2.1	Samenvatting bureauonderzoek (AN ID20027)	5
1.3	<i>Onderzoeksopdracht</i>	9
1.3.1	Onderzoeksdoelstelling	9
1.3.2	Onderzoeksvragen	10
1.3.3	Geplande werken en bodemingrepen	11
1.4	<i>Werkwijze en strategie</i>	13
1.4.1	Afwijkingen uitvoer onderzoek	15
1.4.2	Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen	15
2	Bodem en paleolandschap	17
2.1	<i>Paleolandschappelijk en bodemkundig kader</i>	17
2.2	<i>Bodemkundige profielregistraties</i>	17
2.3	<i>Bewaringstoestand bodemopbouw</i>	25
3	Sporen en structuren	26
3.1	<i>Algemeen</i>	26
3.2	<i>Zone A – werkput 1</i>	26
3.3	<i>Zone B – werkput 2</i>	29
3.4	<i>Zone E – werkput 3</i>	30
3.5	<i>Zone C- werkput 4</i>	31
3.6	<i>Zone D, F en G</i>	33
3.7	<i>Interpretatie sporen en structuren</i>	35
3.7.1	Fase 1: Middeleeuwen	35
3.7.2	Fase 2: 19 ^{de} en 20 ^{ste} - eeuw	38
4	Vondsten	43
4.1	<i>Aardewerk</i>	43
4.1.1	Assessment	43
4.1.2	Interpretatie	46
4.2	<i>Overig vondstmateriaal</i>	47
4.3	<i>Bewaring en deponering</i>	47
5	Synthese onderzoeksresultaten	48
5.1	<i>Datering en interpretatie van de archeologische site</i>	48
5.1.1	Algemeen	48
5.1.2	Occupatiefase 1: middeleeuwse sporen	48
5.1.3	Occupatiefase 2: recente periode	48
5.2	<i>De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader</i>	48
5.3	<i>Onderzoeksvragen: antwoorden</i>	49

6	Samenvatting	52
7	Lijsten	53
7.1	<i>Figurenlijst</i>	53
7.2	<i>Plannenlijst</i>	53
7.3	<i>Tabellenlijst</i>	54
8	Bibliografie	55
9	Bijlagen	56
9.1	<i>Bijlage 1: Sporenlijst</i>	56
9.2	<i>Bijlage 2: Fotolijst</i>	56
9.3	<i>Bijlage 3: Vondstenlijst</i>	56

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Gent, Prinsenhofplein 7		
Ligging	Prinsenhofplein 7, Gent, Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Gent, Afdeling 15, Sectie F, Percelen 3561, 3742A		
Coördinaten	Noordwest:	x: 104266,19076364	y: 194578,6901211
	Noordoost:	x: 104306,82410767	y: 194578,6901211
	Zuidwest:	x: 104266,19076364	y: 194515,07002506
	Zuidoost:	x: 104306,82410767	y: 194515,07002506
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0114		
ID Archeologienota	ID20027 ¹		
Opraving	Projectcode	2022K234	
	Erkende archeoloog	Robrecht Vanoverbeke (Erkenningsnummer: 2015/00022)	
	Betrokken actoren	Toon De Herdt (archeoloog)	
		Ben Terryn (archeoloog)	
		Carola Stern (archeoloog)	
		Sofie Van Holsbeeck (archeoloog)	
		Arnout Van Belle (archeoloog)	
		Benjamin Vergauwen (materiaalspecialist (post)middeleeuws aardewerk)	
	Evelyn Schynkel (materiaalspecialist (post)middeleeuws aardewerk)		
	Betrokken derden	/	
Uitvoertermijn	20 januari 2023 - 9 oktober 2024		

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

¹ BOT 2021b

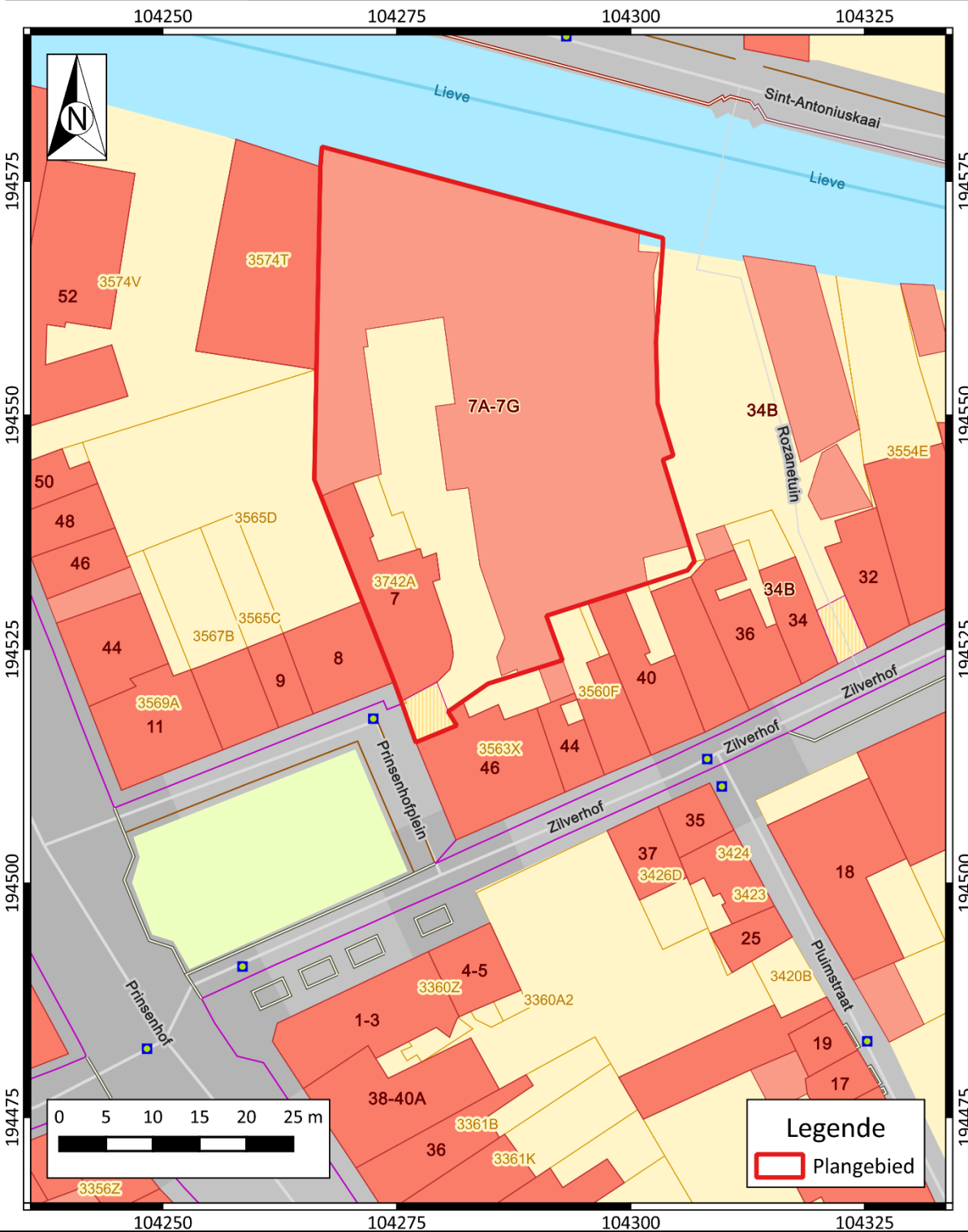
² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch



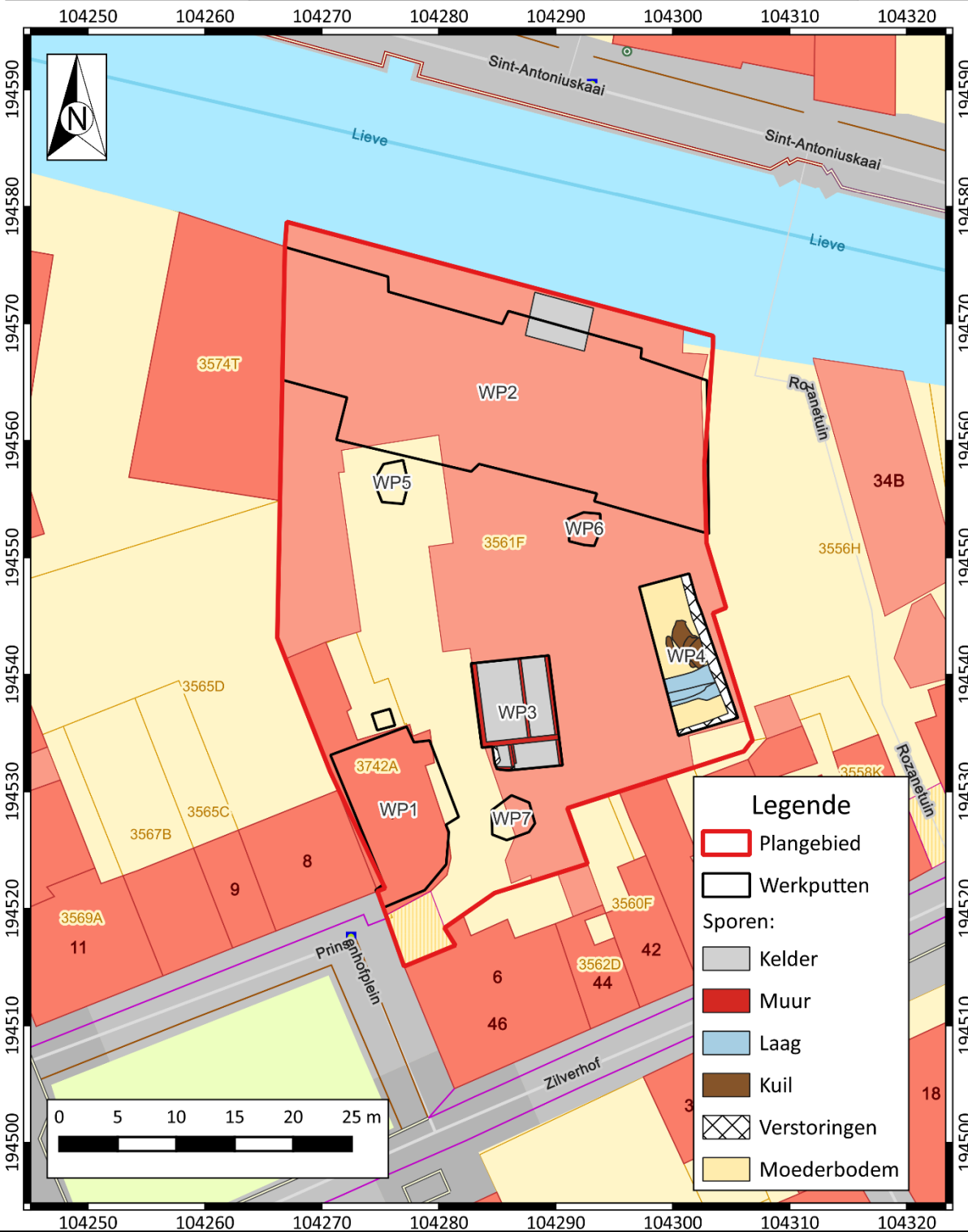
Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 11.04.2024)

	Gent Prinsenhofplein 7 Plangebied op de GRB kaart		Datum: 11-4-2024
	Projectnummer BAAC 2021-0114	Projectcode bureauonderzoek 2022K234	Schaal: 1:500



Plan 2: Plangebied op kadastrakaart (GRB) (digitaal; 1:250; 11.04.2024)

	Gent Prinsenhofplein 7 Allesporenkaart op GRB		Datum: 28-10-2024
	Projectnummer BAAC 2021-0114	Projectcode bureauonderzoek 2022K234	



Plan 3: Plangebied op kadastrakaart (GRB) met de verschillende werkputten en aangetroffen sporen (digitaal; 1:250; 28.10.2024)

1.2 Archeologische voorkennis

1.2.1 Samenvatting bureauonderzoek (AN ID20027)⁴

Aangezien het projectgebied grotendeels in de archeologische beschermde site van het Prinsenhof te Gent ligt, waarbij geen drempelwaarden wat betreft oppervlaktecriteria gelden, werd een archeologienota toegevoegd aan de omgevingsvergunning. De archeologienota had als doel de archeologische waarde van het projectgebied in te schatten. De bescherming als archeologische site gaf echter al voldoende draagkracht voor de archeologische waarde van het terrein.

Op basis van gekende landschappelijke, historische, bouwhistorische en archeologische data van het projectgebied zelf en haar directe omgeving werd een inschatting gemaakt van de archeologische waarden van het projectgebied. Binnen deze opgraving staat vooral de historische informatie over het Prinsenhof centraal: dit is het voormalige stadspaleis van de Bourgondische hertogen en staat vooral bekend als de geboorteplaats van Keizer Karel in 1500.

De oudste gegevens gaan terug tot de 11-12^{de} eeuw en verwijzen naar de inplanting van een mottekasteel: Hof ten Walle. Hieruit is het latere Prinsenhof ontstaan. Een bron uit 1231 vermeldt een land met wal en voorhof. Deze structuur bestaat uit een omwalde ophoging met een toren die gelinkt is aan een - eveneens vaak omwalde - voorhof. De motte zelf had hierbij een adellijke, residentiële en/of militaire betekenis en het lagere gedeelte bevatte onder andere dienstgebouwen, voorraadkamers en ambachtelijke bedrijvigheden. De motte bevindt zich in de huidige Simon de Mirabellostraat.

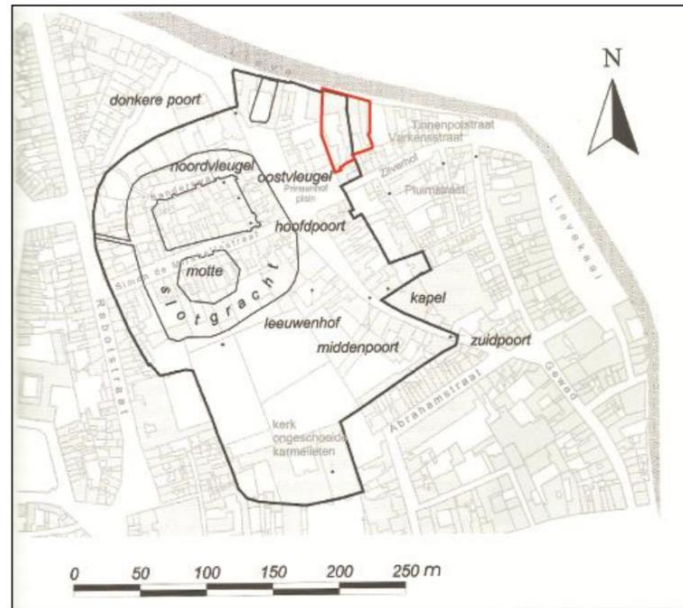
Er was een plan van Simon de Mirabello om er een klooster van Victorinen op te richten maar deze plannen zijn nooit verwezenlijkt kunnen worden. Mirabello was in 1345 vermoord nadat hij openlijk de opstand van Jacob van Artevelde gesteund had. Vanaf 1366 werd het hof de residentie van Lodewijk van Male, die plannen had om er een versterkt kasteel van te maken - deze plannen zijn echter nooit uitgevoerd. De verbouwingen om van het Hof een grafelijke residentie te maken vonden plaats tussen 1353 en 1366.

In de 15^{de} eeuw werden er onder Filips de Goede redelijk wat verbouwingen gedaan aan Hof ten Walle. Deze zijn ook zeer goed gedocumenteerd, opvallend hierbij is ook dat er verwezen wordt naar de motte. Hierop was in 1418-1420 een duiventil aanwezig. Vanaf het huwelijk tussen Filips de Stoute en Margareta van Male werd het Hof een van de eigendommen van de Bourgondische hertogen. Het 16^{de}-17^{de} eeuwse complex bestond rond deze periode uit een opperhof en neerhof dat toegetreden kon worden via meerdere toegangspoorten. Uit deze periode dateert ook de eerste kaart van het Prinsenhof: die van Jacob van Deventer (1505-1575).

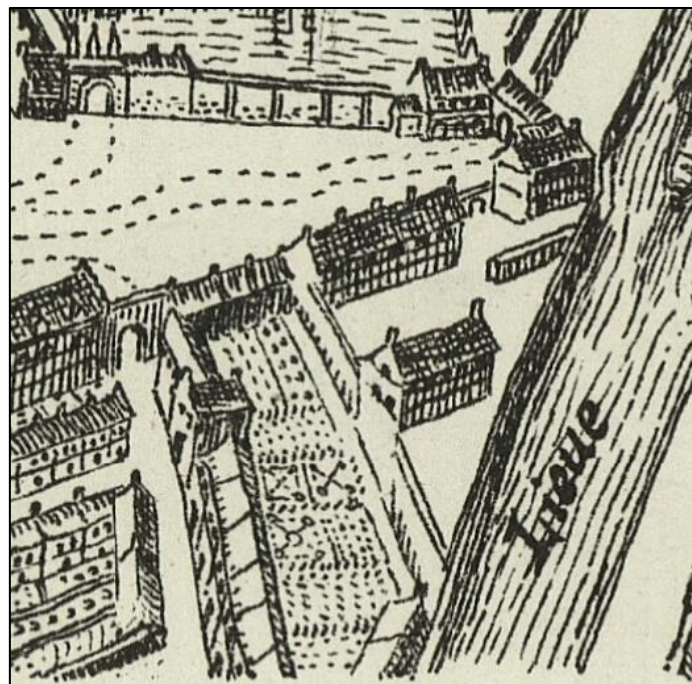
Vanaf de 17^{de} eeuw kwam het Prinsenhof meer en meer in verval. In 1649 werden de gronden buiten het opperhof verkocht en verkaveld, wat tot gevolg had dat Pierre Paul Merckx een plan opstelde van het Prinsenhof. In dit geprivatiseerd deel werden veel nieuwe gebouwen opgetrokken. Eind 18^{de} eeuw werden er meerdere bedrijfsgronden opgericht in de regio. Enkele voorbeelden hiervan zijn een suikerraffinaderij, een papierfabriek, een zeepziederij en een katoenfabriek.

Het enige bewaarde deel van het Prinsenhof vandaag de dag is de Donkere Poort: de noordelijke toegang tot het Prinsenhof. Deze poort is sinds 1981 een beschermd monument in de stad. Het plangebied zelf aan het Prinsenhofplein is te situeren op de grens van het voormalige Prinsenhof, ter hoogte van 'le jardin du jardinier', zoals afgebeeld op het plan van Merckx uit 1649 (Figuur 1 en Figuur 3)

⁴ BOT 2021b, INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024



Figuur 1: Belangrijkste onderdelen van Hof ten Walle geprojecteerd op het hedendaagse kadasterplan met aanduiding van het plangebied (rood)⁵



Figuur 2: Het plangebied op de kaart van Sanderus (1641). Noorden is rechts.⁶

Het kanaal de Lieve, dat het plangebied in het noorden begrensd, werd in het midden van de 13^{de} eeuw gegraven en diende als een verbinding tussen Gent en de Zwinhaven. Uit cartografische bronnen is geweten dat hier vroeger bewoning aanwezig was. Op de kaart van Jacob van Deventer uit 1559 is hier een open ruimte maar op de kaart van Braun en Hogenberg uit 1572 staan hier enkele huizen afgebeeld die tegen de Lieve grenst. Op de

⁵ BOT 2021b

⁶ HEINS et al. 1904

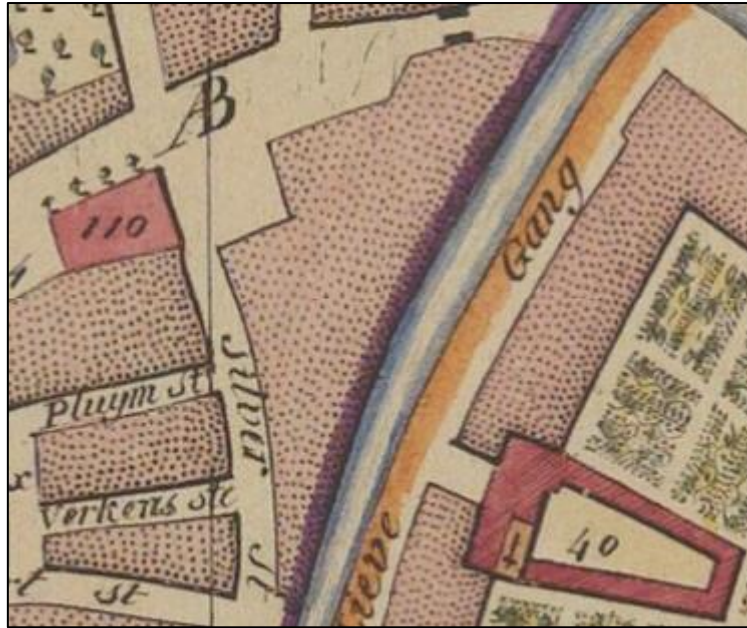
kaart van Sanderus zijn in het zuiden meerdere tuinen afgebeeld die in het noorden begrensd zijn. Hier is centraal een gebouw weergegeven (Figuur 2).

Op het plan uit 1649 blijkt dat het 'Maison et jardin du jardinier' zich in het westelijke gedeelte van het plangebied bevindt. Het oostelijke deel van het plangebied wordt hierbij aangeduid als 'Voisinaiges'. Op latere plannen (Figuur 4) is te zien dat er sprake was van bebouwing binnen het plangebied.



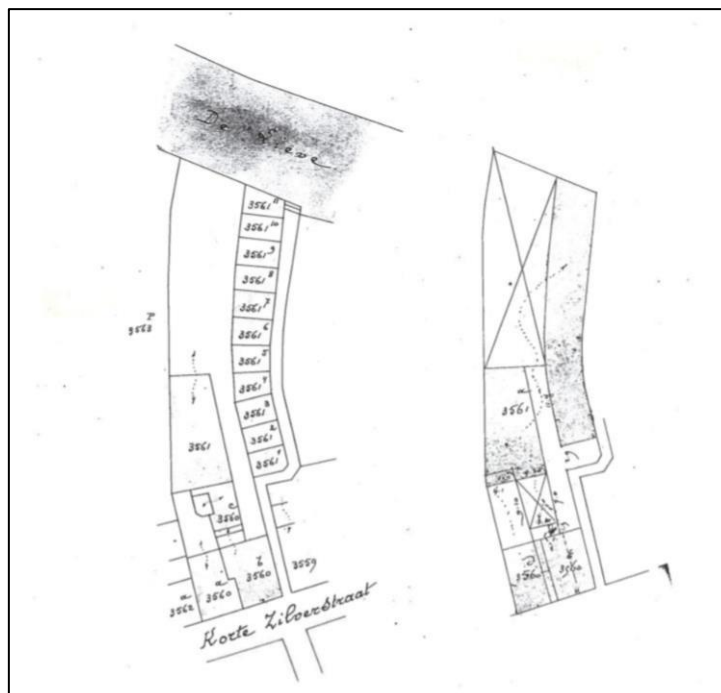
Figuur 3: Plangebied op de kaart van Mercx (1649).⁷

⁷ Archives départementales du Nord, Lille.



Figuur 4: Zone van het plangebied op de kaart van G. Goethals (1796)⁸. Noorden is rechts.

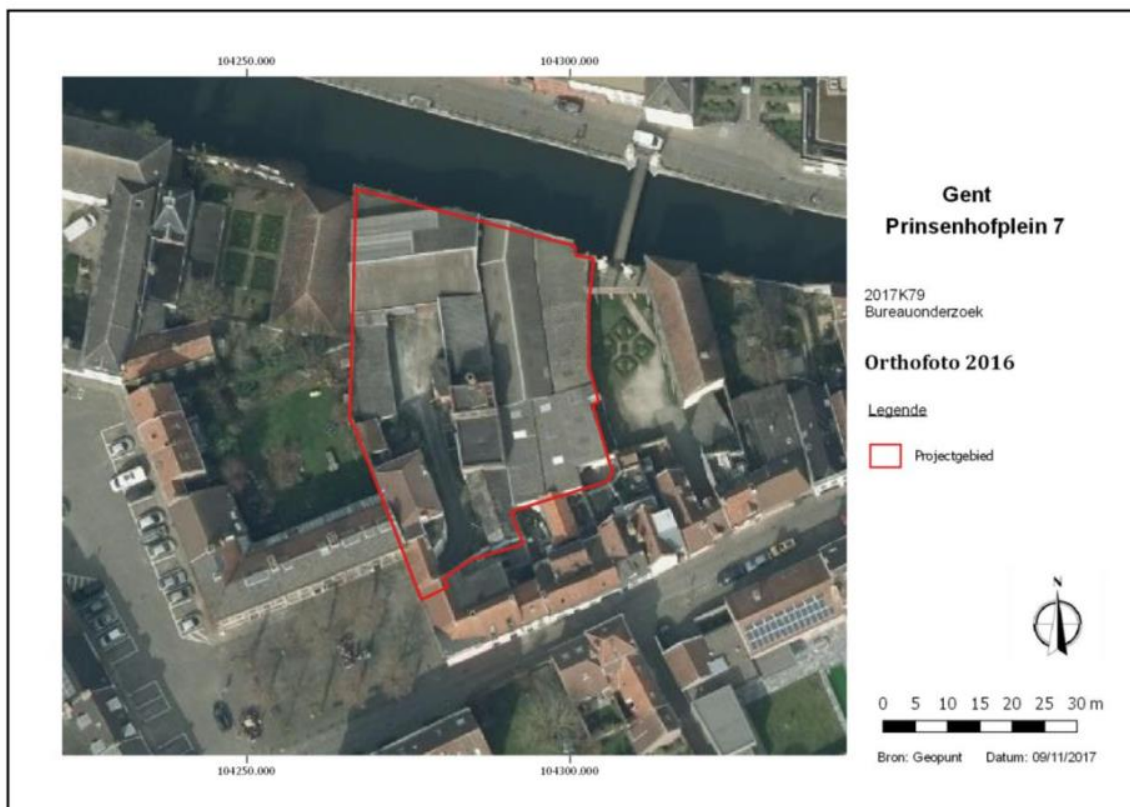
Op een latere 19^{de} eeuwse mutatieschets zijn meerdere gebouwen te zien aan een waterstraatje dat van de Korte Zilverstraat naar De Lieve gaat. Aan het uiteinde van de Lieve is een trap geschetst die aan het water te situeren is. Een recente orthofoto toont tot slot dat het plangebied redelijk volgebouwd is (Figuur 6).



Figuur 5: Mutatieschets uit 1830-1901⁹

⁸ GOETHALS n.d.

⁹ BOT 2021b



Figuur 6: Recente orthofoto van het plangebied¹⁰

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied zich in een archeologisch zeer interessante zone bevindt; weliswaar met mogelijk veel verstoring door de gebouwen die er vanaf de 19^{de} eeuw geplaatst zijn. Desniettemin bevindt het plangebied zich deels in een archeologisch beschermde zone en is de kans op kenniswinst zeer groot.

De bureaustudie heeft een goed inzicht verschaft voor de archeologische waarde van het projectgebied. Binnenin het plangebied heeft nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Er worden voornamelijk sporen van de indeling van de tuin en (afval)kuilen verwacht, alsook sporen van de grens van het Prinsenhof en eventuele bewoning aan de Lieve.¹¹

1.3 Onderzoeksopdracht¹²

1.3.1 Onderzoeksdoelstelling

"Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen."¹³

¹⁰ BOT 2021b

¹¹ BOT 2021a

¹² BOT 2021a

¹³ BOT 2021a

1.3.2 Onderzoeksvragen

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Zijn er aanwijzingen voor bvb. ambachtelijke activiteiten binnen het plangebied?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de kennis van deze percelen?
- Wat is de aard en datering van het vondstmateriaal?
- Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën (inclusief aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)? Zijn er verschillen op te merken tussen de verschillende opgravingzones?
- Levert het vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site?
- Is aan het vondstmateriaal informatie te ontleen over de voormalige bewoners/gebruikers van de bebouwing en hun eventueel uitgevoerde activiteit of ambacht?
- Is op grond van deze informatie een uitspraak te doen over de maatschappelijke status van de bewoners?
- Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaans economie van deze bewoning?
- Worden er resten van bebouwing/bewoning (Cfr. Braun en Hogenberg) aangetroffen aan de Lieve (zone B)?
 - Wat is bewaringstoestand van deze resten en hoe diep bevinden deze zich?
 - Kunnen er uitspraken gedaan worden i.v.m. de organisatie van deze woningen?
 - Worden oudere achtererfstructuren zoals beerputten of waterputten aangetroffen?
 - Archeologische opgraving specifiek voor het Prinsenhof:
 - Hoe is de bewaringstoestand van de oostelijke grens van het Hof ten Walle? Hoe is deze opgebouwd? Welke materialen werden gebruikt?
 - Hoe is de opbouw van de open ruimte (tuin)? Wat is de overeenkomst met het Plan Mercx uit 1646?
 - Worden er (bewonings)sporen voorafgaand aan het Prinsenhof aangetroffen?"¹⁴

¹⁴ BOT 2021a

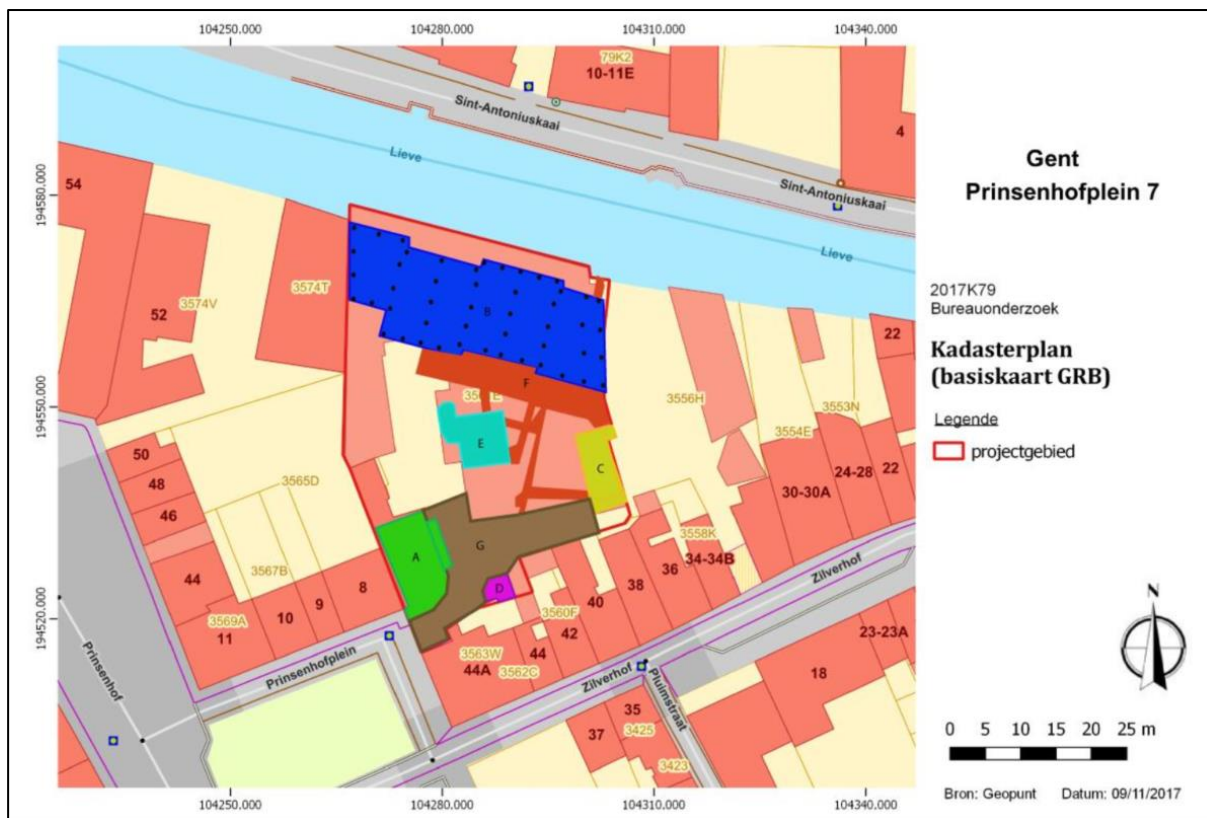
1.3.3 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever voorzag binnen het plangebied de sloop tot op maaiveld van bestaande bebouwing en de nieuwbouw en renovatie van meerdere ééngezinswoningen (Figuur 7). Hierbij dienden tevens nieuwe parkeer- en groenzones en nieuwe nutsleidingen te worden geïnstalleerd. De grootste ingreep betrof de aanleg van een privé-zwembad van ca. 15m lang en 4m breed. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. Het plangebied is hierbij in verschillende zones opgedeeld: zone A tot en met zone G.



Figuur 7: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting.¹⁵

¹⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer



Figuur 8: De verschillende opgravingszones op de GRB-kaart.¹⁶

Tabel 1: Overzicht van de impact van de geplande werken:

Zone	Extra informatie	Oppervlakte (m ²)	Diepte (cm)
A	Nieuwe vloer in de kelder	100	20
A	Inkomshelling	10	120
B	Niet onderkelderde woningen	487	20
C	Zwembad	35	160
D	Afvalberging	14	50
E	Nieuwe vloerplaat ketelhuis	60	30
F	Rioleringsstelsel	171	60-80

¹⁶ BOT 2021a

Zone	Extra informatie	Oppervlakte (m ²)	Diepte (cm)
G	Bovengrondse parkeerplaatsen	210	20

1.4 Werkwijze en strategie

Voor de methodologie wordt verwezen naar het Programma van Maatregelen.

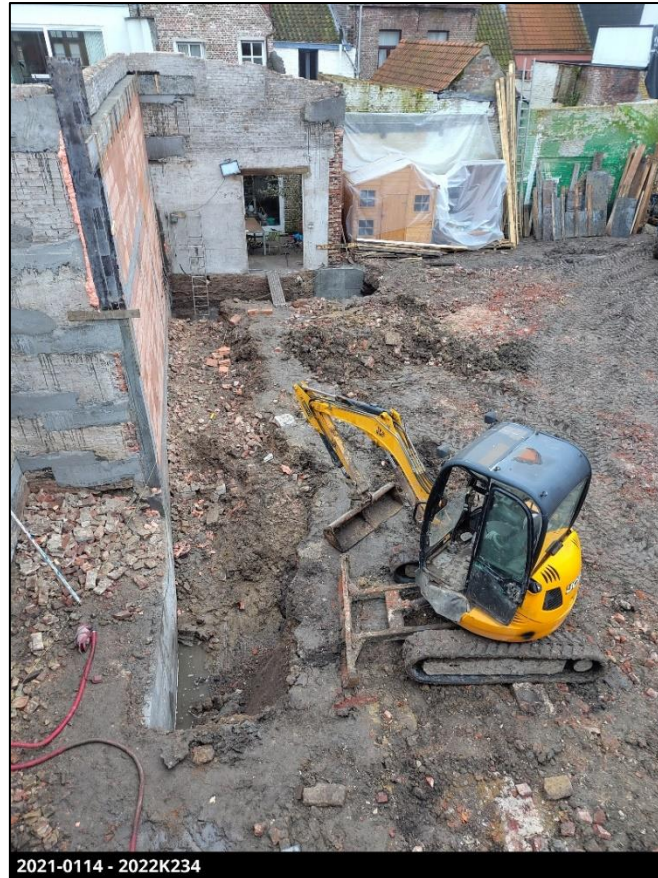
Het onderzoek werd heel gefaseerd uitgevoerd en volgde de voortgang van de bouwwerf. In totaal werd een 20-tal dagen veldwerk uitgevoerd verspreid over een periode van 20 januari 2023 tot en met 9 oktober 2024. Het terreinwerk stond onder leiding van erkende archeoloog Robrecht Vanoverbeke. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologen Toon De Herdt, Ben Terryn, Carola Stern, Arnout Van Belle en Sofie Van Holsbeek.

De verschillende fases van deze opgravingen hangen samen met de werkzaamheden in de verschillende zones (Figuur 7). Er werden zeven werkputten aangelegd voor een totale oppervlakte van 748,5m².

De opgravingsvlakken werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden ca. 5 ton met een gladde graafbak van 1.50 m. Van alle opgravingsvlakken werden overzichtsfoto's gemaakt. De werkputten en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Opgravingsvlakken werden gedetecteerd met een metaaldetector. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.



Figuur 9: Zicht op werkput 2 (Zone B) richting oosten.



Figuur 10: Aanleg werkput 4 thv Zone C.



Figuur 11: Zicht op het ketelhuis (zone E) richting westen.

Het onderzoek werd gefaseerd uitgevoerd. Hier werd rekening gehouden met de verschillende opgravingszones zoals beschreven in het programma van maatregelen. In totaal werden zeven verschillende zones afgebakend binnen het plangebied: zone A tot en met zone G. De nummering van de werkputten loopt niet gelijk met de volgorde van de zones aangezien de archeologische opgravingen in deze zones de fases van de bouwwerken volgden.

1.4.1 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Het onderzoek werd volledig conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

In regel werd de opgraving uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie in het PvM (ID20027). Er werd tijdens de loop van het project beslist om ingrepen die minder dan 50cm diep zouden reiken, niet op te volgen aangezien reeds was gebleken bij de onderzoeken binnen de zones A, B en E dat de relevante lagen zich pas dieper manifesteerden. Zone D en G werden als gevolg hiervan niet opgegraven aangezien de impact bij deze werkzaamheden niet relevant bleek.

Ook bleek dat de opvolging van de werken voor de nieuwe nutsleidingen weinig tot geen relevante informatie zouden opleveren. Of de ingrepen waren te beperkt: 30cm breed en 80cm diep óf de ingrepen werden uitgevoerd in bestaand gabarit van voormalige rioleringsleuven.

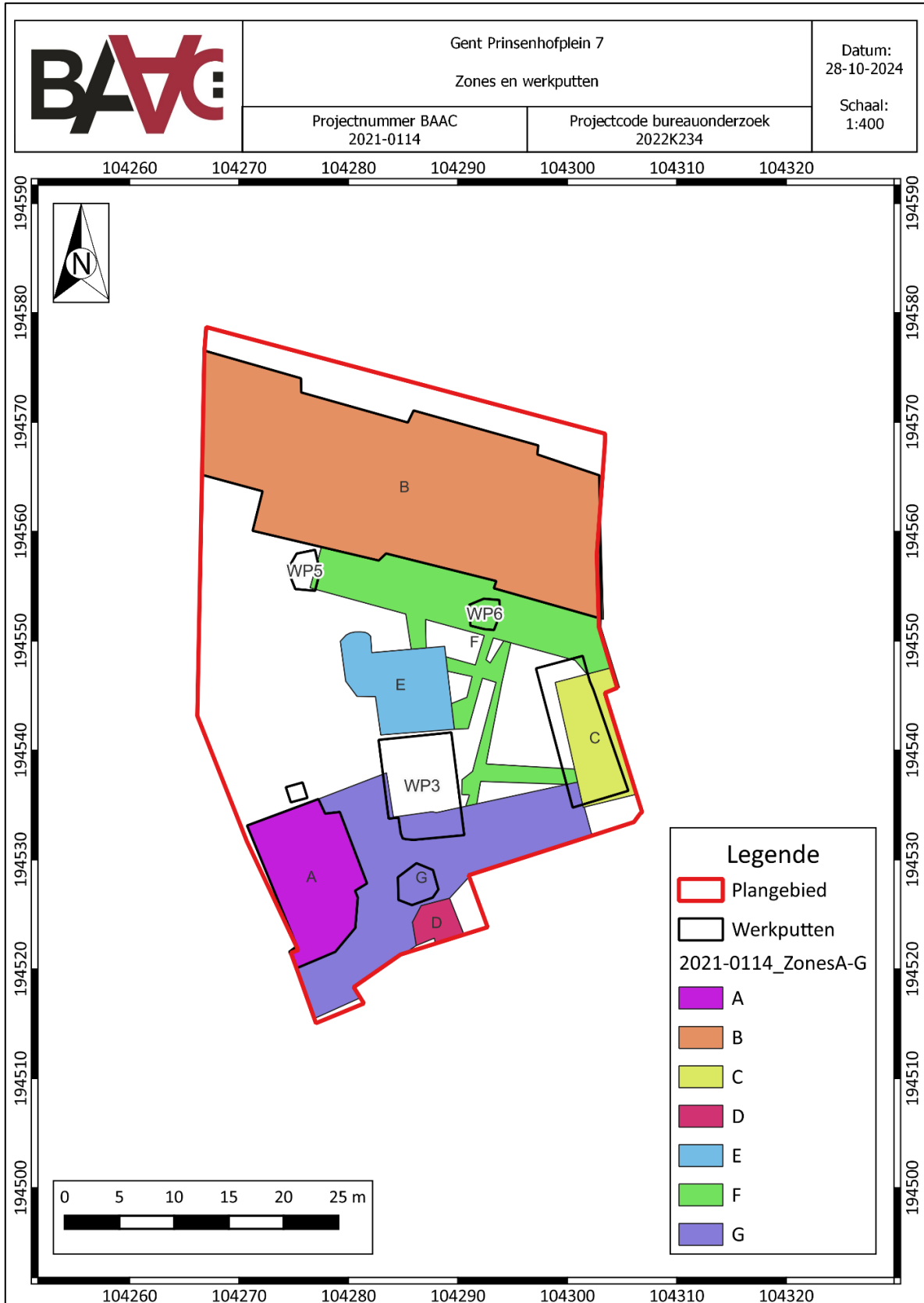


Figuur 12: aanleg sleuven voor geothermie.

1.4.2 Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen

Er werd geen selectie van de vondsten op het terrein doorgevoerd. Alle vondsten werden ingezameld, met uitzondering van deze aangetroffen in de bouwvoor.

Wegens het ontbreken van relevante sporen werden geen stalen genomen voor verder onderzoek.



Plan 4: Onderzoekzones en onderzochte werkputten (digitaal; 1:1; 28.10.2024)

2 Bodem en paleolandschap

2.1 Paleolandschappelijk en bodemkundig kader

Een landschappelijke en aardkundige situering werd reeds uitgebreid voorzien in de archeologienota van dit project (ID20027)¹⁷. Een korte samenvatting van enkele belangrijke aspecten wordt hieronder weergegeven:

"Het reliëf binnen het plangebied is relatief vlak te noemen. De TAW stijgt van noord naar zuid van +7m TAW naar +7,4m TAW. Ook het oost-west hoogteprofiel van het terrein is vrij vlak. Op de potentiële bodemerosiekaart is geen info voorhanden. Rondom Gent worden de gronden gekarteerd als gronden met een verwaarloosbaar potentieel op erosie.

Gezien de ligging van het plangebied, in het centrum van Gent, is het niet verwonderlijk dat het plangebied op de bodemkaart gekarteerd staat als OB/Anthropogeen. De onaangerode grond ter hoogte van het plangebied bestaat vermoedelijk uit gelig zand.

Op de tertiair geologische kaart bevindt het plangebied zich ter hoogte van de formatie van Gentbrugge en meer bepaald het Lid van Vlierzele. Dit is een groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend met plaatselijk dunne zandsteenbankjes. De quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het type 3a. Dit zijn fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclus), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Mogelijks afwezig zijn de eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk vroeg-Holoceen en de hellingsafzettingen van het Quartair. Onderaan bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld."¹⁸

2.2 Bodemkundige profielregistraties

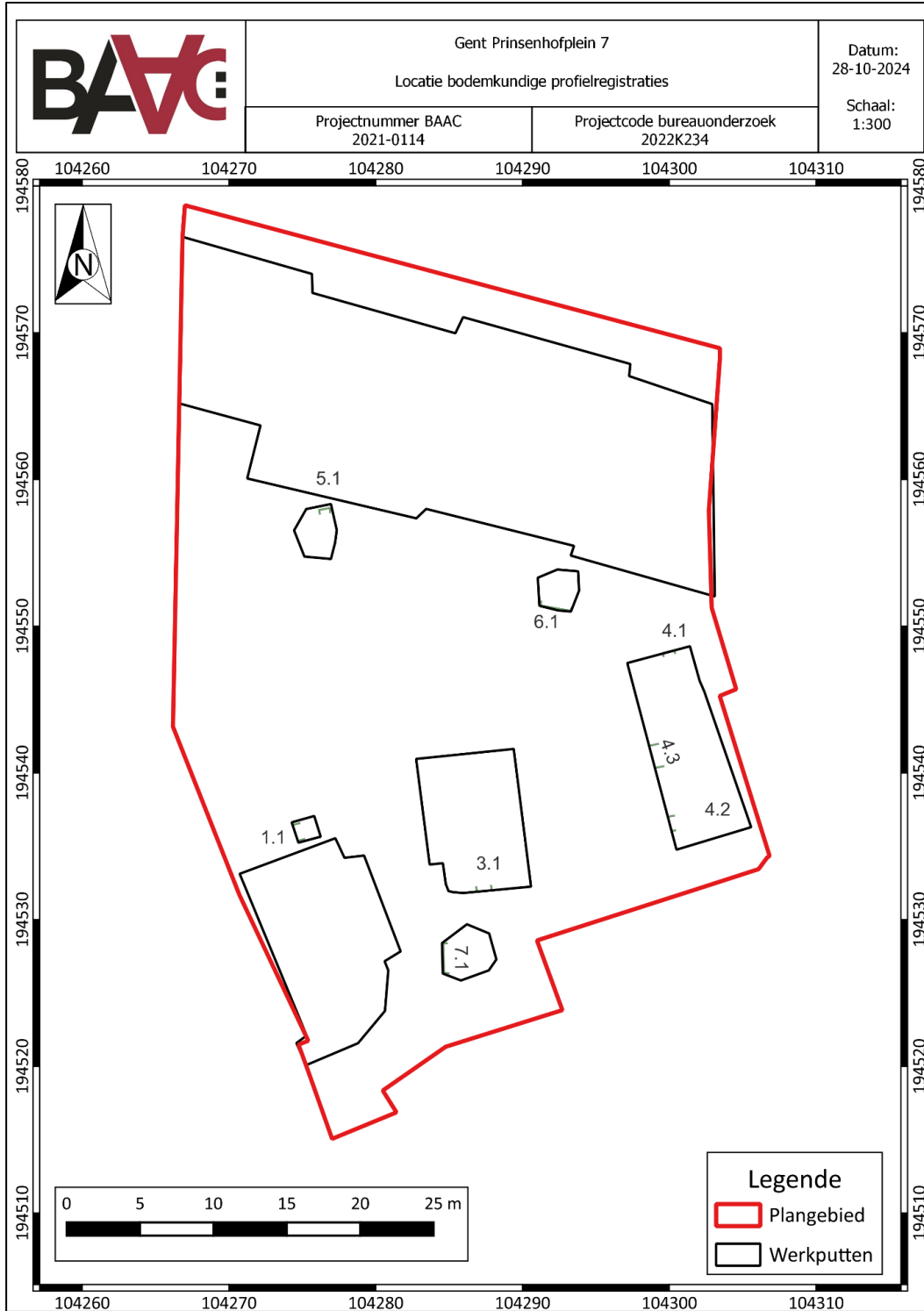
Tijdens de opgraving werden zeven bodemprofielen geregistreerd (Plan 5). Bij een onderlinge vergelijking van deze profielen valt meteen op dat er een verschil van maximaal 0,9m zit op de hoogte van de moederbodem doorheen het plangebied. De hoogte van de moederbodem is 6,1m TAW in profiel 3.1 en 5,2 m TAW in profiel 4.2 (Tabel 3, Tabel 5). De moederbodem is doorheen het plangebied aangetroffen op een diepte die varieerde van 0,9m tot 1,8m onder maaiveld.

In profiel 4.1 (laag 6), 4.2 (laag 5) en 4.3 (laag 4) zijn er lagen die mogelijk versmeten moederbodem zijn. Alle profielen bevatten een redelijk horizontaal verloop met uitzondering van profiel 4.2, hierbij dalen de lagen richting het noorden, richting de Lieve.

Doorheen de profielregistraties vallen voornamelijk de verschillende ophogingslagen op: deze zijn zowel recent als daterend uit de late middeleeuwen.

¹⁷ BOT 2021b

¹⁸ BOT 2021b



Plan 5: Locatie van de geregistreerde bodemprofielen (digitaal; 1:1; 28.10.2024)



Figuur 13: Profiel 1.1

Tabel 2: Beschrijving Profiel 1.1 (maaiveldhoogte ca. 7m20 TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1	0-5	7,2 - 7,15	cement-dallen
2	5-22	7,15 - 6,98	geelbruin zand met veel puin, heterogeen.
3	22-44	6,98 - 6,76	heterogeen puin- en mortellaag met losse stukken rode baksteen
4	44-72	6,48 - 6,08	Bruingrijs zandig pakket waarin puin en mortel vermengd zit, heterogeen.
5	72-112	6,08 - 5,7	Donkergrijs tot donkerbruin licht kleilig humeus zand met inclusies van baksteen, houtskool en postmiddeleeuws aardewerk, zeer homogeen, mogelijks oude teelaarde?
6	112-150	5,7 - 5,3	Grijsbruin licht kleilig zand met veel bioturbatie
7	150-190	7,2 - 7,15	Geelbruin zand met weinig bioturbatie en enkele Fe inclusies, homogeen, moederbodem



Figuur 14: Profiel 3.1

Tabel 3: Beschrijving profiel 3.1 (maaiveld op ca. 7,2m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1-2	0-55	7,2 - 6,65	Zandlaag en puinlaag: de zandlaag en puinlaag zijn gescheiden door het fragmentair bewaarde vloerniveau
3	55-75	6,65 - 6,45	Donkergrijze heterogene kleiige zandlaag met veel houtskool en baksteen inclusies
4	75-95/110	6,45 - 6,25/6,1	Donkergrijsbruine homogene laag van kleiig zand met inclusies van houtskool, baksteen en aardewerk (datering: late middeleeuwen 13de-14de eeuw)
5	110-170	6,1 - 5,5	Geelbruin sterk kleiig zand met veel bioturbatie (moederbodem)



Figuur 15: Profiel 4.1

Tabel 4: Beschrijving profiel 4.1 (maaiveldhoogte: 7m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1	0-40	7 - 6,6	Puinlaag
2 (S4001)	40-74	6,6 - 6,26	Donkergrijs tot zwart humeus kleilig zand met inclusies van houtskool, baksteen en aardewerk; homogeen
3	74-86	6,26 - 6,14	Donkergrijs tot zwart gevlekt heterogene laag met houtskool inclusies
4	86-100	6,14 - 6	Donkergeel tot grijs gevlekt heterogene laag met weinig houtskool inclusies
5 (S4003)	100-126	6 - 5,74	Donkergrijs tot zwart gevlekt heterogene laag met houtskool en aardewerk inclusies
6	126-160	5,74 - 5,4	Geelbruin tot grijs heterogene laag met houtskool inclusies en Fe. Mogelijks versmeten moederbodem
7 (S4002)	160-180	5,4 - 5,2	grijs tot lichtgrijs homogeen kleilige zandlaag met houtskool en natuursteen inclusies



2021-0114 - 2022K234 - WP: 4 - VL: 1 - PR: 4.2

Figuur 16: Profiel 4.2

Tabel 5: Beschrijving van profiel 4.2 (maaiveldhoogte: 7m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1	0-40	7 - 6,6	Puinlaag
2 (S4001)	40-80	6,6 - 6,2	Donkergrijs tot zwart humeus kleilig zand met inclusies van houtskool, baksteen en aardewerk; homogeen
3 (S4005)	80-110	6,2 - 5,9	Bruingrijze homogene kleilige zandlaag met inclusies van houtskool, baksteen en aardewerk
4 (S4004)	110-140/180	5,9 - 5,6/5,2	lichtbruin tot grijzige heterogene laag van kleilig zand met houtskool en aardewerk inclusies
5 (S4006)	140-150 & 180-200	5,6 - 5,5 & 5,2 - 5	geelbruine homogene zandige laag met Fe en Mn inclusies
6 (S4008)	150-180	5,5 - 5,2	Grijze-lichtbruine homogene zandlaag met Fe en Mn inclusies
7	180-200	5,2 - 5	Geelbruine compacte moederbodem



Figuur 17: Profiel 4.3

Tabel 6: Beschrijving van profiel 4.3 (maaiveldhoogte is 7,10m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1-2	0-70	7,1 - 6,4	Puinlaag
3 (S4005)	70-120	6,4 - 5,9	Bruingrijze homogene kleiige zandlaag met inclusies van houtskool, baksteen en aardewerk
4 (S4006)	120-135	5,9 - 5,75	geelbruine homogene zandige laag met Fe en Mn inclusies
5 (S4008)	135-160	5,75 - 5,5	Grijze-lichtbruine homogene zandlaag met Fe en Mn inclusies
6	160-190	5,5 - 5,2	Geelbruine compacte moederbodem



Figuur 18: Profiel 6.1

Tabel 7: Beschrijving profiel 6.1 (maaiveld op ca. 7m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1	0-100	7-6	Recente ophoging
2	100-130	6-5,7	Ophoging
3	130-150	5,7-5,5	Geelbruin sterk kleilig zand met veel bioturbatie (moederbodem)



Figuur 19: Profiel 7.1

Tabel 8: Beschrijving profiel 7.1 (maaiveld op ca. 7m TAW)

Laag	Diepte (cm)	Hoogte (m TAW)	Beschrijving laag
1	0-150	7-5,5	Recente ophoging
2	150-230	5,5-4,7	Geelbruin sterk kleiig zand met veel bioturbatie (moederbodem)

2.3 Bewaringstoestand bodemopbouw

Tijdens het veldwerk is getracht om zoveel mogelijk profielen te registreren waar mogelijk om een zo goed mogelijk beeld te krijgen in de bodemopbouw doorheen het plangebied. Er bevindt zich over alle profielen een redelijk dik puinpakket van minimum 50 tot maximum 70 cm dik: onder deze puinlagen is het bodemarchief relatief goed bewaard. Verder is bij meerdere profielen de moederbodem geregistreerd: deze zat op een hoogte tussen 6,1m TAW en 5,2m TAW.

Door de aanwezigheid van meerdere ophogingslagen is de bewaringstoestand van het bodemarchief relatief goed te noemen.

3 Sporen en structuren

3.1 Algemeen

Het bodemarchief omvatte meerdere archeologisch relevant niveaus, wat niet verwonderlijk is binnen een stadscontext. Deze niveaus bevond zich tussen ca. 6,4 m TAW en 5,2m TAW. Bij werkput drie werden twee archeologische vlakken aangelegd: het eerste vlak ging tot op de sporen van de 20^{ste} eeuwse kelder die hier werd aangetroffen, het tweede vlak ging tot op de moederbodem. Bij de andere werkputten werd er gegraven tot de diepte die maximaal verstoord werd.

Een deel van de aangetroffen structuren gaan terug tot 19^{de} eeuwse plannen (Figuur 5). Dit is onder andere het geval voor de trap, S2002, aan het waterstraatje dat uitkomt aan de Lieve in het noordwesten van het plangebied. Verder kunnen de 19^{de} en 20^{ste} eeuwse kelders aangetroffen binnen het plangebied aan deze bewoningsfases gelinkt worden.

Tabel 9: Spoortypes en aantallen

SPOORTYPE	AANTAL 17
OPHOGINGSLAAG	7
KUIL	5
KELDER/VLOER	4
TRAP	1

Tijdens het veldwerk werden in totaal 16 spoornummers uitgedeeld. De opgraving leverde voornamelijk bewoningssporen op. Volgende categorieën werden hierbij aangetroffen (Tabel 9): kuilen (5) en kelder/vloer (4). Naast deze bewoningssporen zijn er nog zeven ophogingslagen en een trap aangetroffen. De ophogingslagen zijn geen bewoningssporen op zich maar wijzen wel op het mogelijks bewoonbaar maken van deze zone. De sporen worden in de volgende hoofdstukken eerst per zone (Plan 4) beschreven waarna een interpretatie en datering volgt.

3.2 Zone A – werkput 1

Binnen Zone A, het te renoveren pand diende de bestaande keldervloer verwijderd te worden en ca. 20cm te worden verdiept voor de aanleg van de nieuwe vloer. Net buiten het gebouw werd een kleine put gegraven voor een nieuwe regenwaterput te installeren. Zone A werd onderzocht 20 januari 2023 en 26 januari 2023. Onder de zwarte en rode keramische tegels van de bestaande keldervloer bevond zich op 18cm diepte een betonvloer. Deze werd over het ganse kelderoppervlak waargenomen. Bij het verwijderen van deze betonvloer bleek dat deze gegoten was op een bakstenen vloer. Deze bestond uit paarsrode bakstenen, met cementmortel aaneen gehouden. Bij het verwijderen van deze bakstenen vloer was het niet mogelijk om daaronder, omwille van het grondwater, degelijke waarnemingen te doen.

De voorziene fietshelling werd aangelegd en onderzocht op 17 juli 2024. Deze uitgraving was 7m lang, 2m breed en max. 1,2m diep, in talud uitgegraven. Bij het uitgraven van de fietshelling net buiten het pand kwamen geen

relevante sporen aan het licht. Deze uitgraving was maximaal 1m diep en bevond zich blijkbaar in geroerde puinhoudende lagen.



Figuur 20: Zone A: het te renoveren pand voor de start van het onderzoek.



Figuur 21: Uitgraven van de bestaande 20e eeuwse vloer tot op cementlaag.



Figuur 22: Kelder binnen Zone A na verwijderen cementvloer.



Figuur 23: Uitgegraven fietshelling aan Zone A.

3.3 Zone B – werkput 2

Het onderzoek in zone B werd uitgevoerd op 27 februari 2023, 2 maart 2023 en tot slot 16 en 17 mei 2023. Deze zone is helemaal in het noorden van het plangebied gelegen, tegen de Lieve. Binnen zone B zouden een zestal nieuwbouwwoningen worden opgetrokken.

Na het verwijderen van bestaande bebouwing (loodsen) en de verharding werd het terrein vervolgens 50cm opgehoogd met steenslag. De nieuwbouw werd gefundeerd op palen en is niet onderkelderd. In functie van de aanleg van rioleringen (regenwater en afvoer) en leidingen van geothermie dienden binnen zone-B verschillende ondiepe en smalle sleuven te worden gegraven. Deze uitgravingen werden begeleid. Hieruit bleek dat de uitgravingen zich beperkten tot de opgevoerde steenpuinlaag. De meeste sleuven waren tussen 20 cm en 40 cm diep en max een halve meter breed. Los van een subrecente (S2001) kelder en een tap naar het water (S2002) werden in deze zone geen relevante sporen aangetroffen. De kelder en trap worden verder in dit verslag besproken.



Figuur 24: Overzicht zone B. Foto richting noordoosten.



Figuur 25: Aanleg nutsvoorzieningen binnen zone B, met de duidelijk aanwezige puinlaag.

3.4 Zone E – werkput 3

Zone E werd in meerdere (korte) fases onderzocht: 2 maart 2023, 17 maart 2023 en 12 september 2023.

Net ten zuiden van het te behouden ketelhuis werd ikv de aanleg van een bufferbekken een zone van ca. 7m op 55m ontgraven. Volgens de eigenaar zou hier een oude opgevulde kelder bevinden. Het doel was om deze kelder weer vrij te leggen, leeg te scheppen en om te bouwen tot het nodige bufferbekken.

De kelder was inderdaad nog aanwezig in de bodem en werd geregistreerd als S3001, met een vermoedelijke datering in de 19^{de} eeuw (zie verder).

In een later stadium bleek de uitgegraven kelder niet groot genoeg te zijn voor het gewenste bufferbekken. Om die reden diende een stuk ten zuiden van de kelder te worden uitgebreid en zodus archeologische te worden onderzocht. Deze zuidelijke uitbreiding bedroeg een zone van ca. 2m op 5m.



Figuur 26: Uitgegraven kelder S3001, ten zuiden van het ketelhuis.

3.5 Zone C- werkput 4

De opgraving van zone C werd uitgevoerd op 31 januari 2024 en 1 februari 2024. In deze zone werd de kuip uitgegraven voor het toekomstig zwembad. De werkput was ca. 13.20m lang, 5.60m breed en werd tot 1.80/2m onder maaiveld uitgegraven. Het maaiveld lag op ongeveer 7m10 TAW. Langs de nog bestaande oostelijke scheidingsmuur was een strook van ca. 1m tot op diepte verstoord, veroorzaakt bij de aanleg van de nodige onderschoeiingen van de scheidingsmuur. Op ca. 5m10 TAW werd het vlak aangelegd, op de top van de moederbodem, een compacte ijzerhoudende licht kleiige oranje-bruine zandlaag.

Van maaiveld tot op dit niveau bestond de bodem uit enkel ophogingslagen, zonder archeologische sporen. De ophogingslagen (S4001 t/m 4006 en S4008) bleken, muv. S4001, allemaal vol- tot laatmiddeleeuwse (zie verder). S4001 betrof een 19^{de} eeuwse ophogingslaag. Opvallend was dat de top van de MB toch behoorlijk laag lag, ca. 1m60-2m onder maaiveld. Veel dieper dan de profielregistraties in Zone A en E. In het vlak werden een paar dagzomende lagen (S4004-6-8) geregistreerd en een viertal (afval)kuilen.



Figuur 27: Zicht op Zone C, werkput 4.



Figuur 28: Dagzomende lagen in werkput 4.



Figuur 29: De (afval)kuilen in werkput 4.

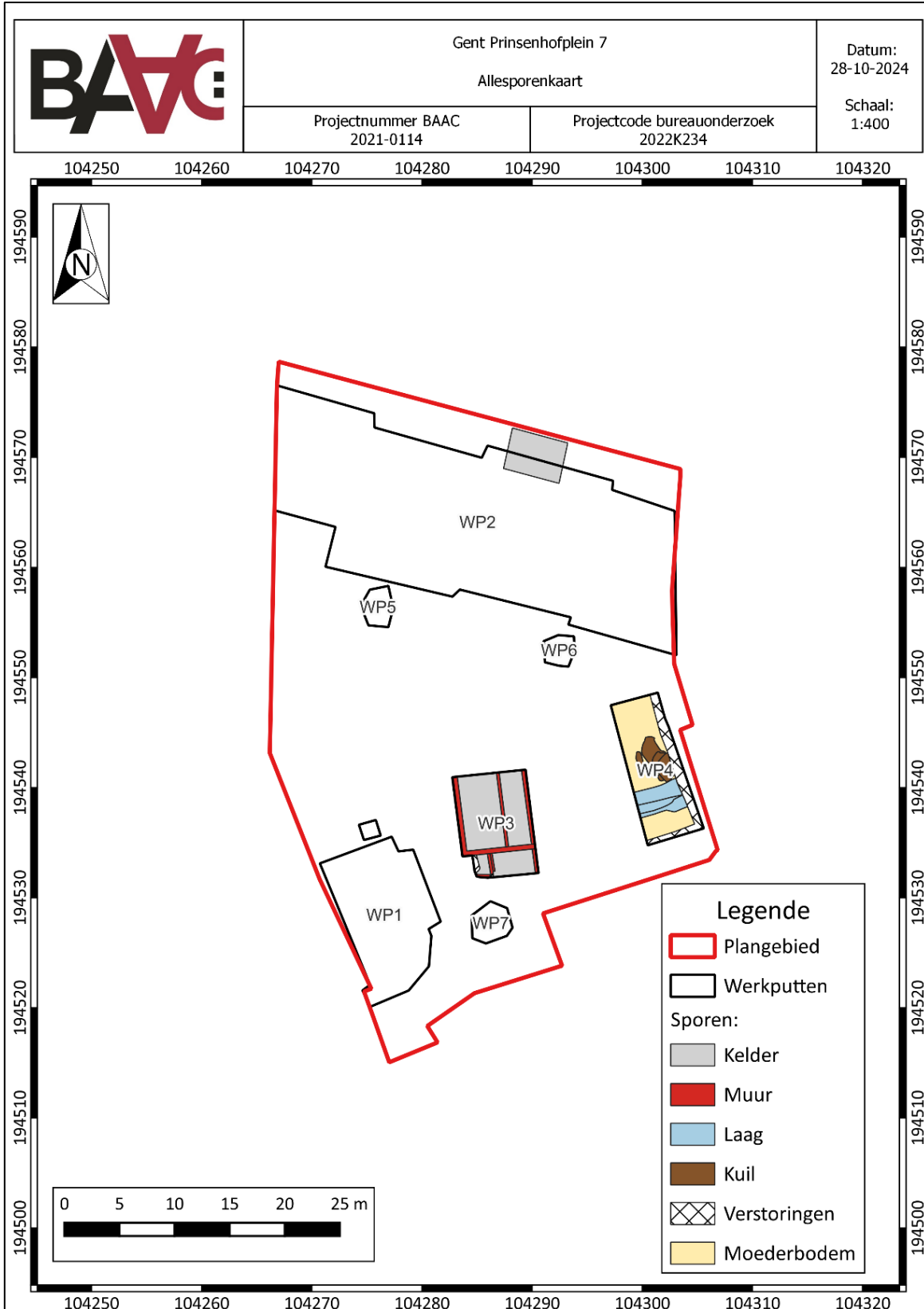
3.6 Zone D, F en G.

Binnen de overige afgebakende zones van het Programma van Maatregelen, Zone D, F en G, bleken de toekomstige ingrepen van een beperkte omvang te zijn en bijgevolg een beperkte impact te hebben. Ikv de toekomstige groenaanleg en parkeerplaatsen bleek het niet relevant om deze werken nauwgezet op te volgen.

Binnen zone F en G werden op 9 oktober drie septische putten uitgegraven (werkput 5-6-7). Deze waren telkens ca. 2m op 2m en 2m diep. Bij Werkput 5 bevond er zich een oude betonnen waterput: deze zone was dus volledig verstoord. Bij werkput 6 werden meerdere recente ophogingslagen aangetroffen alsook laatmiddeleeuwse ophogingslagen. Er werden geen sporen waargenomen. Bij werkput 7 werd een gelijkaardige bodemopbouw als bij werkput 6 aangetroffen. De moederbodem bevond zich op ca. 1,5m onder het maaiveld.



Figuur 30: Werkput 5 met de aanwezige oude regenput.



Plan 6: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1; 28.10.2024).

3.7 Interpretatie sporen en structuren

3.7.1 Fase 1: Middeleeuwen

Ophogingslagen

Bij de aanleg van werkput 4 in Zone C werden meerdere ophogingslagen geregistreerd. Deze lagen vertoonden in het zuidelijke deel van de werkput een dalend hellend verloop richting het noorden (Figuur 16). De ophogingslagen (S4001 t/m 4006 en S4008) bleken, met uitzondering van S4001, allemaal vol- tot laatmiddeleeuws van 'oorsprong', dit op basis van het aangetroffen aardewerk in deze lagen. S4001 betrof een 19^{de} eeuwse ophogingslaag. De oudste dateringen van aardewerk zijn in de ophogingslaag S4004 aangetroffen: het betreft een geel geglazuurde manchetrand en enkele fragmenten van kookpotten. Er zijn geen concrete bouwsporen aangetroffen in deze werkput, enkel een handvol ophogingen. Deze wijzen mogelijk op het bewoonbaar maken van de omgeving. Het plangebied lag namelijk ten hoogte van de Wondelgemmeersen: een moerassig gebied in het Leie-alluvium, dat in eerst instantie niet geschikt was voor bewoning¹⁹.

Deze ophogingslagen werden ook in andere werkputten - zoals werkput 6 en 7 - aangetroffen in de profielen 6.1 en 7.1: hierbij werd zowel Rijnlands steengoed als roodbakkend en witbakkend aardewerk aangetroffen.



Figuur 31: Coupe S4012.

¹⁹ BOT 2021b

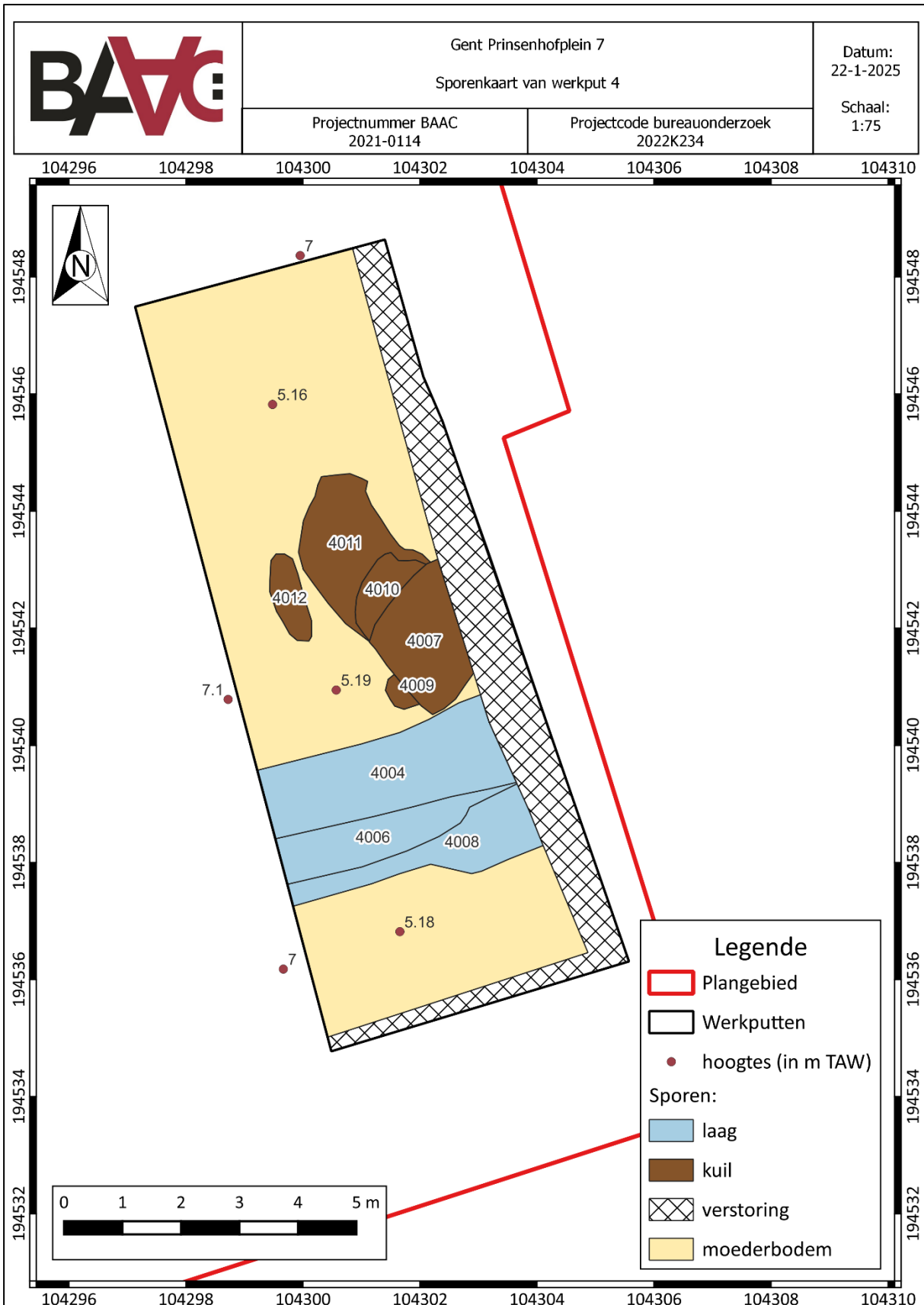
(Afval)kuilen

Bij het aanleggen van werkput 4 werden vijf grondsporen geregistreerd die geïnterpreteerd werden als afvalkuilen. Hierbij doorsnijden vier van de vijf kuilen elkaar en ligt de vijfde kuil apart ten westen van deze vier afvalkuilen (Plan 7). Hierbij is de stratigrafisch oudste kuil S4011 of S4009 en de jongste S4007. S4009 en S4012 werden beiden gecoupeerd, hierbij kwamen geen vondsten aan het licht. Niet alle sporen konden in detail worden onderzocht. Dit omwille van de instabiliteit van de putwanden en het opkomende grondwater. Wel werden bij het aanleggen van het vlak talrijke vondsten verzameld (55 aardewerkvondsten) waardoor er een beeld over de datering van deze kuilen is ontstaan. De kuilen kunnen op basis van de aardewerk-vondsten gedateerd worden in de late middeleeuwen. De specifieke vondsten worden in het volgende hoofdstuk (4. Vondsten) besproken.

S4009 en S4012 hadden beiden geen vondsten en vertoonden een homogene lichtgrijze tot grijze kleur, de textuur was kleilig zand.



Figuur 32: Coupe S4009

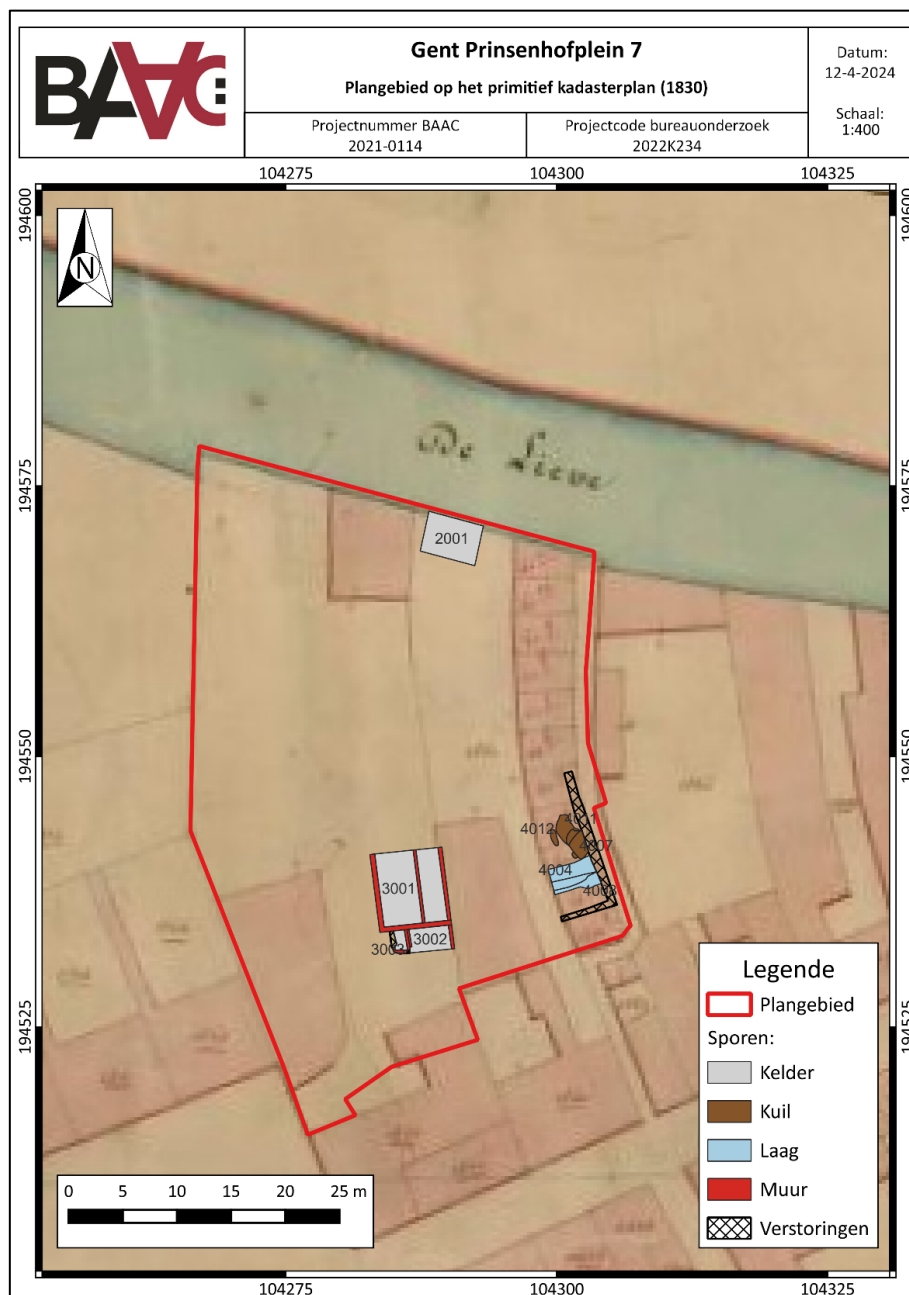


Plan 7: Sporenplan werkput 4 (digitaal; 1:1; 22.01.2025)

3.7.2 Fase 2: 19^{de} en 20^{ste}- eeuw

De andere sporen binnen het plangebied kunnen gedateerd worden in de 19^{de} en 20^{ste} eeuw. Deze sporen bestaan uit de verschillende kelders alsook de trap die uitkomt in de Lieve.

In het noordoosten van werkput 2 (Zone B) is een natuurstenen trap die tot de Lieve leidde aangetroffen (S2002). De trap is ca. 1,8-2m breed en bevat nog minstens 8 treden. Deze trap was het einde van een typische waterstraatje dat van de straat Zilverhof naar de Lieve leidde. De trap werd tijdens het bureauonderzoek reeds waargenomen op plannen uit 1830, waarbij de 11 woningen aan de Lieve op het perceel tussen de Korte Zilverstraat en de Lieve uitgetekend waren (Figuur 34, Figuur 5).²⁰



Plan 8: Plangebied op het primitief kadasterplan (1830).

²⁰ BOT 2021b

Naast werkput 2 werden ook in werkput 3 (Zone E) meerdere spoornummers aan kelders gelinkt (S3001-3003). De kelder uit werkput 3, S3001, was binnenwerks 7,22 m op 5,85 m (Figuur 36). Deze kelder bestond uit twee ruimtes: een oostelijke kleinere ruimte en een westelijke grotere ruimte. Hierbij is de oostelijke ruimte binnenwerks ca. 2m breed en de westelijke ruimte binnenwerks ca 3,55 m breed. De bakstenen muur tussen deze twee ruimtes is dan ook kleiner dan de buitenmuren. Verder was in het westen van de meest westelijke ruimte een mogelijke trap aanwezig. In het noordwesten van de kelder is een opening die naar een derde kelderruimte leidt. Deze bevindt zich onder het ketelhuis. De vloer lag op ca. 1,20 m onder maaiveld (maaiveld op 7m20 TAW). De muren van de kelder waren west en zuid tweesteens breed (44cm) de oostelijke muur was 1.5 steens (36cm breed). De gebruikte bakstenen waren paars-rood 19x8x5, wat gelijkaardige afmetingen zijn als de bakstenen gebruikt bij de bouw van S2001. De mortel bestond uit cement/kalkmortel. De vloer bestond uit rode plavuizen (15.5x15.5x?) met cementmortel. Op de plavuizen was op sommige delen nog een cementlaag aanwezig. Bij het uitbreken van de vloer bleken de plavuizen in een cementlaag te zijn gelegd. Daaronder zat een laag paars-rode bakstenen (een gelijkaardige soort baksteen werd eerder aangetroffen in de gebouwen van Prinsenhofplein 7 - besproken bij zone A) met cementmortel. Daaronder zat men direct op een grijze zandlaag. De kelder werd net zoals bij S2001 niet ouder dan de 19^{de} eeuw gedateerd op basis van de aanwezige bakstenen en mortel.

Net ten zuiden van de subrecente kelder werd werkput 3 een beetje uitgebreid. Op ca. 30 cm onder het maaiveld verschenen enkele 19^{de}-20^{ste} eeuwse structuren (muurtjes en vloertjes) – S3002 en 3003 (Figuur 37). Hierbij had S3003 binnenwerkse afmetingen van 1x1,9 m en S3002 afmetingen van 3,65x2,20 meter. Net zoals bij S3001 is er een vloer aanwezig die afgedekt is met een cementlaag.

Op het primitieve kadasterplan (Plan 8) zijn de aangetroffen kelders van WP2 en WP3 te situeren op zones waar geen gebouwen afgebeeld staan. Het is dus waarschijnlijk dat deze kelders na 1830 dateren. Wel valt op dat de meest oostelijke muur van S3001 en S3002 tegen een van de gebouwen op het primitief kadasterplan aanleunt. Op het stadsplan van Gérard uit 1855 (Figuur 33) is ter hoogte van het aangetroffen muurwerk in werkput 3 deze keer wel bebouwing weergegeven. We kunnen dus stellen dat deze naar alle waarschijnlijkheid tussen 1840 en 1855 werd opgetrokken.



Figuur 33: Detail uit het stadsplan van Gérard, 1855.²¹

²¹ <https://lib.ugent.be/catalog/rug01:001402428>



Figuur 34: Natuurstenen trap (S2002) in het noordoosten van het plangebied



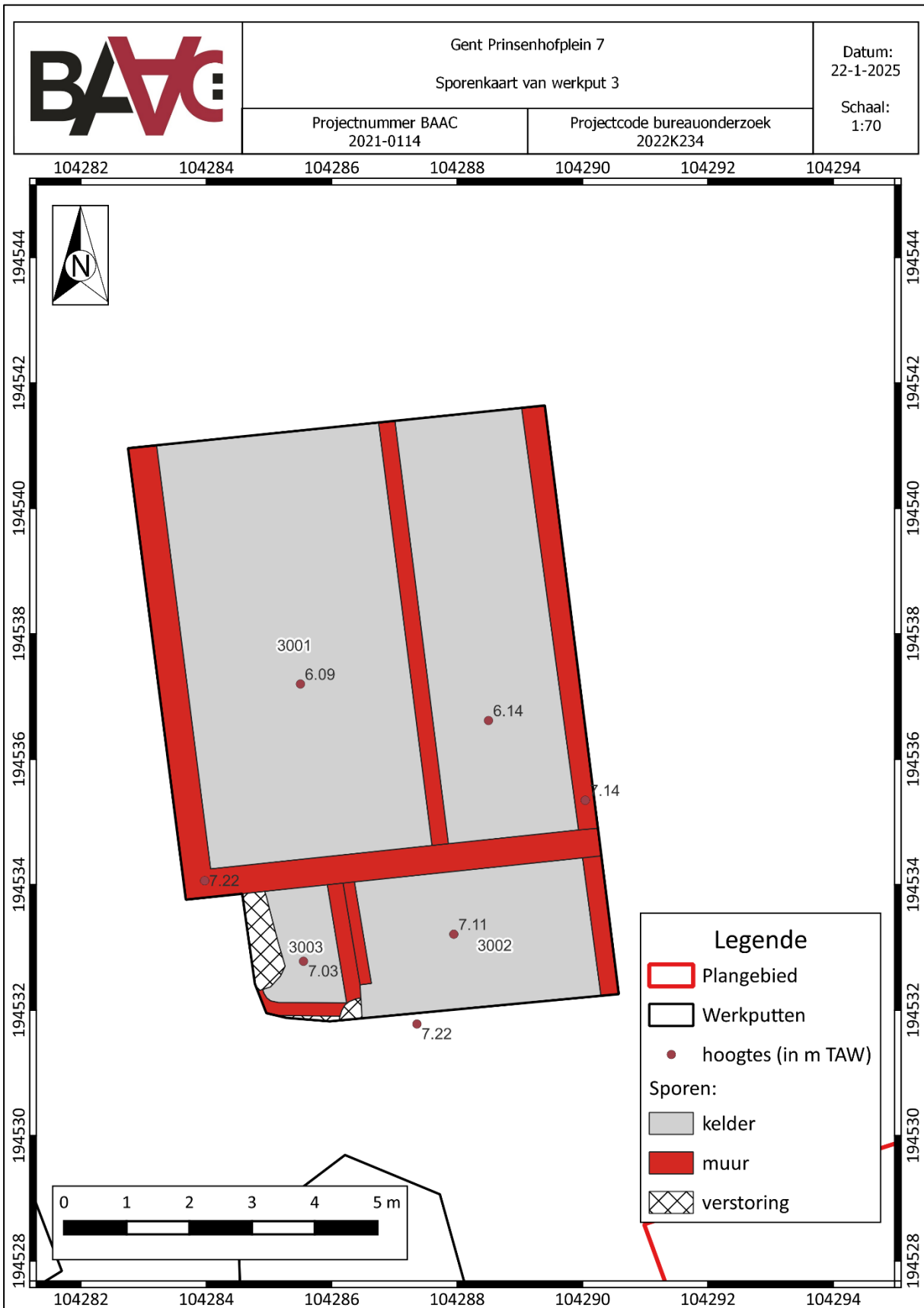
Figuur 35: Kelder (S2001) in het noorden van het plangebied



Figuur 36: Uitgegraven kelder in werkput 3 (S3001)



Figuur 37: Vloer in de uitbreiding van werkput 3 (S3002-3003)



a

Plan 9: Sporenkaart werkput 3 (digitaal; 1:1; 22.01.2025)

4 Vondsten

Per spoornummer zijn alle vondsten bekeken en ingevoerd in de vondstdeterminatietabel. Zo werd eerst gekeken naar de vondstcategorie, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de vondsten genoteerd werden. Er is ook getracht om de vondsten van een preliminaire datering te voorzien.

Tabel 10: Vondsten

VONDSTCATEGORIE	AANTAL
AARDEWERK	106
GROF MATERIAAL	KERAMISCH 4
DIERLIJK BOT	3
NATUURSTEEN	1

Volgende binnen BAAC Vlaanderen aanwezige materiaalspecialisten werden geraadpleegd (zie Tabel 11).

Tabel 11: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten

VONDSTCATEGORIE	SPECIALIST
(POST)MIDDELEEUWS AARDEWERK	E. Schynkel, B. Vergauwen
NATUURSTEEN	C. Stern

4.1 Aardewerk

4.1.1 Assessment

In de assessmenttabel werden alle vondsten behandeld. Alle scherven zijn eerst gedetermineerd op basis van aardewerksoort, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de scherven genoteerd werden. Zo werd gekeken naar vorm en vormdetails, versiering. Uitzonderlijke kenmerken, zoals onder andere het al dan niet verweerd of gefragmenteerd zijn van de scherven is opgenomen in de

determinatietabel. De scherven waarvan een vorm of versiering kon gedetermineerd worden, zorgen mogelijk voor een nauwere datering. Er werd ook getracht een ruwe datering te plakken op het materiaal. Indien een verfijning van deze datering mogelijk bleek werd dit bij de opmerkingen toegevoegd.

Voor de inventaris wordt verwezen naar de onderstaande tabel, waarin alle data per vondstnummer zijn verzameld. Uit deze inventaris blijkt dat tijdens de opgraving 106 aardewerkfragmenten zijn aangetroffen. Deze vondsten dateren van de volle middeleeuwen tot en met de late middeleeuwen.

Tabel 12: Assessment van de aardewerk vondsten

VNR	dominante deelcategorie	bewaring	fragmentatie	telling	chronologie	bijzondere kenmerken	opmerkingen
1				1	VME	Wand bijna steengoed 13eB, bodems roodbakkende kan, grijsbakkende beker en gietsneb teil eerder 14e eeuw	12 ^e -13e
2	roodbakke nd	goed	matig	2	VME	1 holle steel pan extern beroet, 1 rand glaz pan	13e-14e
	gedraaid fijngrijs	goed	matig	2	VME-LME	1 rand en schouder kookpot, 1 wand	12e-13e
4	gedraaid fijngrijs	goed	groot	1	LME	1 wand indet (vroegrood?)	13e-14e
5	maaslands	goed	matig	1	VME	1 manchetrans gele glaz	12e
6	gedraaid fijngrijs	goed	matig	3	VME-LME	wand (refit recente breuk) kookpot	12e-13e
7	roodbakke nd	goed	matig	5	LME	wanden waarvan 2 met vingertopindrukken spaarzame druppel glaz uit (kruik?)	13e-14e
	gedraaid fijngrijs			25		18 wand soms sterk beroet uit, 6 randen kookpot, 1 tuit tuitkan/-pot	13e

VNR	dominante deelcategorie	bewaring	fragmentatie	telling	chronologie	bijzondere kenmerken	opmerkingen
8	roodbakke nd	goed	klein	6	LME	conische kan op vlakke bodem glaz uit, aanzet worstoor (refit recente breuk) rand ontbreekt	13e-14e
9	roodbakke nd	goed	matig	16	LME	1 holle steel (niet doorgestoken) pan extern beroet, 3 randen en 2 bodems glaz in extern sterk beroet pan, 9 wand indet, 1 schouder glaz uit voorzien van witte slibversiering in vorm van kruisen (14e-15e)	13e-15e
	gedraaid fijngrijs	goed	matig	15	LME	2 rand teil, 1 rand met draairibbels voorraadpot, 2 worstoren kan/kruik, 1 bodem met standvin kom, 9 wanden indet (enkele fragmenten met gesmoord effect eerder 14e)	13e-14e
	steengoed	goed	matig	3	LME	wanden Siegburg en Raeren	14e-15e
10	roodbakke nd	goed	matig	4	LME	2 randen en 2 bodems extern sterk beroet pannen,	
	gedraaid fijngrijs	goed	groot	17	LME	10 wanden, 1 rand en 1 bodem met standvleugel kom, 1 lensbodem sterk	13e-14e

VNR	dominante deelcategorie	bewaring	fragmentatie	telling	chronologie	bijzondere kenmerken	opmerkingen
						beroet kookpot, 2 hals en 1 rand met worstoor kan/kruik (enkele fragmenten met gesmoord effect eerder 14e)	
13	steengoed	goed	klein	1	LME	Rijnlands steengoed, waarschijnlijk Langerwehe of Raeren/Aken	15e-16e
	roodbakke nd	goed	klein	1	LME-NT	bodemscherf, binnenzijde geglazuurd, buitenzijde sterk beroet - vermoedelijk van een pan	
14	steengoed	goed	klein	1	LME	Rijnlands steengoed, waarschijnlijk Langerwehe of Raeren/Aken	14e-16e
	roodbakke nd	goed	klein	1	LME-NT	binnen- en buitenzijde geglazuurd	
	witbakkend	goed	klein	1	VME-LME	Mogelijk maaslands	10e-16e

4.1.2 Interpretatie

De dominante categorie binnen het aardewerk is gedraaid fijngrijs aardewerk (n=64), gevolgd door roodbakke (n=35), steengoed (n=5) en Maaslands (n=2). Hiervan dateren twee stukken roodbakke aardewerk en het ene stuk Maaslands uit de volle middeleeuwen en vijf stukken gedraaid fijngrijs aardewerk uit de volle tot late middeleeuwen. De overige fragmenten dateren in de late middeleeuwen. Veel van de stukken zijn wandfragmenten maar er zijn ook enkele bodem- en randfragmenten aanwezig. Hierin zitten verschillende diagnostische stukken die de datering van deze periode kunnen verfijnen.

De ingezamelde vondsten hebben in de eerste plaats een waarde als chronologische marker voor de antropogene sporen. Gezien de ouderdom van enkele van de vondsten (12^{de}-13^{de} eeuw) zijn deze vondsten zeer belangrijk om een beeld te krijgen op deze vroege fase van het plangebied.

Het potentieel van een goed opgegraven aardewerkassemblage is doorgaans veelzijdig. Helaas is het aangetroffen aardewerk te gefragmenteerd en te weinig talrijk aanwezig om een verdere studie van het materiaal noodzakelijk te maken. Op basis van het assessment op het aardewerk hebben de meeste vondsten

hun informatiewaarde reeds behaald. De meeste vondsten kunnen enkel gebruikt worden om de sporen te dateren en een beperkt inzicht te geven in de materiele cultuur van de (voornamelijk late) middeleeuwen.

De ingezamelde vondsten hebben geen conservatie of behandeling nodig.

4.2 Overig vondstmateriaal

Er werd één stuk natuursteen ingezameld: een onbewerkt stuk kwartsitische metamorfe zandsteen.

Daarnaast werden vier fragmenten grof keramisch bouw materiaal ingezameld. Aangezien deze telkens slechts fragmentair bewaard zijn is er weinig verder kennispotentieel.

Ten slotte zijn ook drie fragmenten van dierlijk bot gerecupereerd: twee van de drie zijn niet determineerbaar en een derde botfragment is een lang bot toebehorend aan een klein (zoog)dier.

4.3 Bewaring en deponering

Alle ingezamelde vondsten werden aan een basisregistratie, assessment en eventuele analyse onderworpen en voorlopig bewaard volgens de beschreven methoden in de Code van Goede Praktijk.

Op basis van de waardering van het vondstenbestand en de bepaling van de mogelijkheden tot exploitatie van kenniswinst kon bepaald worden dat vier vondsten worden gedeselecteerd. Het gaat om het grof keramisch bouw materiaal (VNR12). Deze zijn namelijk te fragmentair bewaard gebleven en bieden geen meerwaarde meer. Overige vondsten kennen een voldoende goede bewaring en leiden gedeeltelijk reeds in de context van dit onderzoek tot kennisvermeerdering. Aangezien deze vondsten nog informatiewaarde hebben en nog in een ruimer kader onderzocht kunnen worden, dienen ze bewaard te blijven. Deze vondsten worden gedeponerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk. De te deponeren vondsten worden hierbij beperkt tot deze die geschikt zijn voor bijkomende interpretatie en/of uitgebreider onderzoek.

De selectie of deselectie gebeurde door de erkende archeoloog in samenspraak met de materiaalspecialisten en met goedkeuring van de zakelijkrechthouders en/of gebruikers van het archeologisch ensemble. Zakelijkrechthouders (dit zijn eigenaars, erfpachters, vruchtgebruikers, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit in één geheel bewaren, in goede staat behouden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek. Eigenaars kunnen zelf deze verantwoordelijkheid dragen of het ensemble overdragen aan een erkend onroerendergoeddepot. (zie artikel 5.2.1 en 5.2.2 van het Onroerendergoeddecreet). Een lijst van de vondsten is opgenomen in bijlage van dit eindverslag.

Tabel 13: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten

VONDSTNR	SPOORNR	VONDSCAT.	AANTAL	BEWARING/ DESELECTIE	MOTIVATIE
12	4003	BK	4	deselectie	Fragmentair meerwaarde bewaard, geen

5 Synthese onderzoeksresultaten

5.1 Datering en interpretatie van de archeologische site

5.1.1 Algemeen

De opgraving aan Prinsenhofplein 7 te Gent heeft ondanks de eerder kleine en ondiepe ingrepen toch relevante archeologische informatie opgeleverd. In totaal werden zeven zones (zone A tot en met G) onderzocht. De onderzoekslocatie is te situeren in het noordoosten van de archeologische site van het Prinsenhof en viel deels in de archeologische zone die hierrond uitgestippeld is. Het projectgebied valt hierbij te situeren in tuin (*jardin du jardinier*) de buurt van de huis van de tuinman (*maison du jardinier*) van het Prinsenhof.

De archeologisch meest relevante vondsten en sporen komen uit Zone C - werkput 4. Hier kwamen enkele laatmiddeleeuwse kuilen en lagen aan het licht die wijzen op bewoning in die periode. De overige zones bevatten enkel subrecentere sporen in de vorm van kelders en/of vloeren uit de 19^{de} en 20^{ste} eeuw.

5.1.2 Occupatiefase 1: middeleeuwse sporen

Meerdere sporen uit werkput 4 konden op basis van het vondstmateriaal tot de volle of late middeleeuwen gedateerd worden. Niet enkel de vondsten maar ook de diepte van deze sporen tegenover het maaiveld vallen hierbij op: de sporen zijn aangetroffen onder meerdere ophogingslagen die gedateerd worden tot de late middeleeuwen. De kuilen zijn op basis van de talrijke vondsten alsook gedateerd in de late middeleeuwen. Hierin werden verder ook meerdere stukken botmateriaal en een natuursteen aangetroffen. Volgens het plan van Merckx zou de 'Maison et jardin du jardinier' gesitueerd zijn binnen het plangebied. Mogelijk zijn de kuilen in zone C hieraan gelinkt.

5.1.3 Occupatiefase 2: recente periode

Meer recent werden er meerdere kelders en vloeren aangetroffen. Deze sporen waren veel hoger te situeren en konden op basis van de gebruikte bakstenen en mortel gesitueerd worden in de 19^{de} en/of 20^{ste} eeuw. Een ander aangetroffen spoor is een natuurstenen trap in het noordoosten van het plangebied dat uitloopt op de Lieve.

5.2 De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader

De geschiedenis van de site van het Prinsenhof of Hof Ten Walle gaat terug tot de volle middeleeuwen, wanneer de motte hier werd aangelegd. In latere fases groeit deze site verder uit tot uiteindelijk een Bourgondisch hof met een belangrijke betekenis binnen de Gentse stad. De aangetroffen middeleeuwste sporen duiden hierbij op het woonbaar maken van het plangebied en de aangetroffen afvalkuilen wijzen op sporen van bewoning.

Het aantreffen van afvalkuilen en ophogingslagen is geen unicum voor de omgeving rond het plangebied. Bij eerder archeologisch onderzoek in de buurt werden alsook ophogingslagen aangetroffen. Zo waren er op de site van Groenebriel 1 (ca. 450m ten noordoosten van Prinsenhofplein 7) en op de site 'De Mozaïek' (ca. 275m ten oosten van Prinsenhofplein 7) alsook ophogingslagen die tot de 13^{de} en 14^{de} eeuw gedateerd werden²². Opvallend hierbij is wel dat enkele vondsten een iets oudere datering hadden en in de 12^{de} eeuw gesitueerd

²² PRAET, M.; PYPE, P.; COENAERTS 2019

konden worden, waaronder bijvoorbeeld de geel geglazuurde manchetrans die in de ophogingslaag S4004 aangetroffen was.

Uit het vooronderzoek (ID:20027)²³ was er een hoge verwachting voor archeologische sporen en vondsten. Deze werd deels voltrokken in de vorm van de aangetroffen middeleeuwse sporen.

5.3 Onderzoeksvragen: antwoorden

Algemeen

Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?

Tijdens de opgraving werd vastgesteld dat er tussen de moederbodem en de maaiveldhoogte meerdere ophogingslagen aanwezig zijn. De archeologische niveaus manifesteerden zich tussen 0.30m en 1.80m onder maaiveld.

In hoeverre is het plangebied verstoord?

Het plangebied is in redelijk grote mate verstoord door 19^{de} en 20^{ste} eeuwse sporen en/of structuren. Enkel in zone C (werkput 4) werden middeleeuwse sporen aangetroffen.

Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?

Binnen het plangebied kunnen meerdere archeologische niveaus onderscheiden worden, deze bestaan uit de eerder genoemde verschillende ophogingslagen.

Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?

Er zijn meerdere sporen aangetroffen in de vorm van kuilen, lagen, kelders, vloeren en een trap. Deze dateren van de volle middeleeuwen tot recente verstoringen (18^{de}-19^{de} eeuw).

Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?

Op basis van de aangetroffen aardewerkvondsten, gecombineerd met de stratigrafische interpretatie en de datering van de bouwmaterialen kan worden vastgesteld dat de eerste sporen van antropogene aanwezigheid vanaf de 12^{de} – 13^{de} eeuw voorkomen. Er zijn meerdere ophogingslagen die elkaar opvolgen; het vondstmateriaal hierin behoort echter tot dezelfde periode waardoor deze lagen onderling geen absolute datering kunnen krijgen op basis van het aanwezige aardewerk. Wel kan er een relatieve datering van de lagen onderling gemaakt worden alsook van de afvalkuilen die elkaar doorsnijden.

Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?

De afvalkuilen doorsnijden elkaar en verwijzen naar verschillende fases van een afvalkuil. De ophogingslagen kunnen beiden gelinkt worden aan volmiddeleeuwse en laatmiddeleeuwse bewoning.

Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?

Er werd eerder naar deze regio verwezen als 'meersen' wat archeologisch zichtbaar is in de opvullingslagen die aangetroffen zijn binnen het plangebied. Zo kon men deze regio bewoonbaar maken. Verder kan de kelder uit werkput 3 mogelijk gelinkt worden aan het primitief Kadasterplan: er zijn geen gebouwen hieraan gelinkt maar de oostelijke kelder muur loopt wel gelijk met een gebouw dat hier vroeger stond.

Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden?

Er zijn buiten sporen van bewoning geen sporen van specifieke activiteiten aangetroffen.

Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?

/

Passen deze in de historische context van de locatie?

/

²³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024

Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?

Deze kunnen gedateerd worden tussen de volle middeleeuwen en recente periode: de meest recente ophogingslagen bevatten recente baksteen en mortel. De oudere lagen konden een grove datering krijgen op basis van het aangetroffen aardewerk.

Zijn er aanwijzingen voor bvb. ambachtelijke activiteiten binnen het plangebied?

Hier zijn geen specifieke aanwijzingen voor teruggevonden.

Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de kennis van deze percelen?

Een van de kelders leunt aan tegen de rand van een van de oude percelen zoals deze gezien wordt op het primitief kadasterplan. De natuurstenen trap aan het uiteinde van het plangebied kan ook aan het kleine zijstraatje op dit kadasterplan teruggevonden worden.

Wat is de aard en datering van het vondstmateriaal?

Het vondstmateriaal bestaat voornamelijk uit aardewerk en botmateriaal; beiden worden in de volle en late middeleeuwen gedateerd. Tot slot is er ook nog een natuursteen en grof keramisch materiaal aangetroffen.

Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën (inclusief aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)? Zijn er verschillen op te merken tussen de verschillende opgravingzones?

Het aardewerk, botmateriaal, grof keramisch materiaal en de natuursteen verkeren in een goede staat van bewaring.

Levert het vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site?

Neen, de oudste datering die voor deze omgeving vermeld staat is de 11^{de} eeuw, een van de scherven komt met een 12^{de} eeuwse datering hier wel bij in de buurt. Een andere scherf is mogelijks ouder maar kent een veel te brede datering om hier met zekerheid iets over te zeggen (late 10^{de} – 14^{de} eeuw).

Is aan het vondstmateriaal informatie te ontleen over de voormalige bewoners/gebruikers van de bebouwing en hun eventueel uitgevoerde activiteit of ambacht?

Er is geen specifieke activiteit of ambacht achterhaald. Wel wijst het aardewerk op kookactiviteiten in de vorm van vaatwerk (pan/beker/kookpot/...).

Is op grond van deze informatie een uitspraak te doen over de maatschappelijke status van de bewoners?

Neen, er is te weinig materiaal en sporen om hier een gegronde uitspraak over te kunnen doen.

Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaanseconomie van deze bewoning?

Niet veel aangezien het hier gaat over drie botfragmenten waarbij slechts één met zekerheid aan een klein dier gelinkt kan worden.

Bebouwing aan de Lieve:

Worden er resten van bebouwing/bewoning (Cfr. Braun en Hogenberg) aangetroffen aan de Lieve (zone B)?

Eventuele resten konden in deze zone niet aangetroffen worden gezien de geringe impact van de werken op dit gebied.

Wat is bewaringstoestand van deze resten en hoe diep bevinden deze zich?

Onbekend - de eventuele af- of aanwezigheid van deze resten kon niet vastgesteld worden gezien de geringe impact van de werken binnen deze zone.

Kunnen er uitspraken gedaan worden i.v.m. de organisatie van deze woningen?

Neen. Hierbij is er - gezien de geringe ingrepen in de bodem - geen verdere informatie naar boven gekomen.

Worden oudere achtererfstructuren zoals beerputten of waterputten aangetroffen?

Neen, deze structuren werden niet aangetroffen tijdens het huidige onderzoek.

Archeologische opgraving specifiek voor het Prinsenhof:

Hoe is de bewaringstoestand van de oostelijke grens van het Hof ten Walle? Hoe is deze opgebouwd? Welke materialen werden gebruikt?

Deze grens is niet teruggevonden. Er was een kelder aanwezig op de locatie waar de grens van het prinsenhof is en hier zijn geen sporen teruggevonden die duiden op een bepaalde afbakening. Mogelijk zijn deze sporen verdwenen door de kelder.

Hoe is de opbouw van de open ruimte (tuin)? Wat is de overeenkomst met het Plan Merckx uit 1646?

Hierbij is er - gezien de geringe ingrepen in de bodem - geen verdere informatie naar boven gekomen.

Worden er (bewonings)sporen voorafgaand aan het Prinsenhof aangetroffen?

Neen, de oudste sporen konden met zekerheid tot de 12de eeuw gedateerd worden.

6 Samenvatting

Naar aanleiding een nieuwbouwproject aan het Prinsenhofplein 7 te Gent werd een archeologietraject opgestart. In eerste instantie werd een archeologienota (ID20027) opgemaakt die een advies voor opgraven vooropstelde. Deze opgraving werd vanaf 20 januari 2023 t/m 9 oktober 2024 gefaseerd uitgevoerd. +

De opdrachtgever voorzag binnen het plangebied de sloop tot op maaiveld van bestaande bebouwing en de nieuwbouw en renovatie van meerdere ééngezinswoningen. Hierbij dienden tevens nieuwe parkeer- en groenzones en nieuwe nutsleidingen te worden geïnstalleerd. De grootste ingreep betrof de aanleg van een privé-zwembad van ca. 15m lang en 4m breed. Bij deze ingrepen zouden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden vernietigd kunnen worden. Aangezien het plangebied deels binnen de archeologische beschermde site van het Prinsenhof gelegen was werden alle zones die verstoord zouden worden afgebakend en geadviseerd voor een archeologische opgraving.

De opgraving had als doel om na te gaan of er een mogelijk archeologisch waardevolle site binnen de contouren van het onderzoeksgebied aanwezig is. Meer specifiek werd er gekeken naar zowel de oudste bewoningsfasen aan de Lieve als de oostelijke afbakening van het Prinsenhof.

Tijdens de opgraving werden verspreid over het terrein in de verschillende werkputten sporen uit zowel de middeleeuwen als de nieuwste tijd aangetroffen. De middeleeuwse sporen komen voor in de vorm van meerdere (afval)kuilen en ophogingslagen, uit de nieuwste tijd werd recent muurwerk in de vorm van meerdere kelders en vloeren aangetroffen.

De opgraving Gent heeft ondanks de eerder kleine en ondiepe ingrepen toch relevante archeologische informatie opgeleverd. Omwille van het feit dat de ingrepen zoveel mogelijk werden beperkt in oppervlakte en vooral diepte konden de archeologische resten, die met zekerheid aanwezig zijn in de ondergrond, in situ worden bewaard.

7 Lijsten

7.1 Figurenlijst

Figuur 1: Belangrijkste onderdelen van Hof ten Walle geprojecteerd op het hedendaagse kadasterplan met aanduiding van het plangebied (rood).....	6
Figuur 2: Het plangebied op de kaart van Sanderus (1641). Noorden is rechts.	6
Figuur 3: Plangebied op de kaart van Merckx (1649).	7
Figuur 4: Zone van het plangebied op de kaart van G. Goethals (1796). Noorden is rechts.	8
Figuur 5: Mutatieschets uit 1830-1901.....	8
Figuur 6: Recente orthofoto van het plangebied.....	9
Figuur 7: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting.....	11
Figuur 8: De verschillende opgravingszones op de GRB-kaart.....	12
Figuur 9: Zicht op werkput 2 (Zone B) richting oosten.....	13
Figuur 10: Aanleg werkput 4 thv Zone C.....	14
Figuur 11: Zicht op het ketelhuis (zone E) richting westen.....	14
Figuur 12: aanleg sleuven voor geothermie.....	15
Figuur 13: Profiel 1.1.....	19
Figuur 14: Profiel 3.1.....	20
Figuur 15: Profiel 4.1.....	21
Figuur 16: Profiel 4.2.....	22
Figuur 17: Profiel 4.3.....	23
Figuur 18: Profiel 6.1.....	24
Figuur 19: Profiel 7.1.....	25
Figuur 20: Zone A: het te renoveren pand voor de start van het onderzoek.	27
Figuur 21: Uitgraven van de bestaande 20e eeuwse vloer tot op cementlaag.	27
Figuur 22: Kelder binnen Zone A na verwijderen cementvloer.	28
Figuur 23: Uitgegraven fietswelling aan Zone A.	28
Figuur 24: Overzicht zone B. Foto richting noordoosten.	29
Figuur 25: Aanleg nutsvoorzieningen binnen zone B, met de duidelijk aanwezige puinlaag.	29
Figuur 26: Uitgegraven kelder S3001, ten zuiden van het ketelhuis.....	30
Figuur 27: Zicht op Zone C, werkput 4.	31
Figuur 28: Dagzomende lagen in werkput 4.	32
Figuur 29: De (afval)kuilen in werkput 4.	32
Figuur 30: Werkput 5 met de aanwezige oude regenput.	33
Figuur 31: Coupe S4012.	35
Figuur 32: Coupe S4009.....	36
Figuur 33: Detail uit het stadplan van Gérard, 1855.....	39
Figuur 34: Natuurstenen trap (S2002) in het noordoosten van het plangebied.....	40
Figuur 35: Kelder (S2001) in het noorden van het plangebied.....	40
Figuur 36: Uitgegraven kelder in werkput 3 (S3001).....	41
Figuur 37: Vloer in de uitbreiding van werkput 3 (S3002-3003).....	41

7.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 11.04.2024).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 11.04.2024).....	3
Plan 3: Plangebied op kadasterkaart (GRB) met de verschillende werkputten en aangetroffen sporen (digitaal; 1:250; 28.10.2024).....	4
Plan 4: Onderzoekzones en onderzochte werkputten (digitaal; 1:1; 28.10.2024).....	16
Plan 5: Locatie van de geregistreerde bodemprofielen (digitaal; 1:1; 28.10.2024).....	18
Plan 6: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1;28.10.2024).....	34

Plan 7: Sporenplan werkput 4 (digitaal; 1:1; 22.01.2025)..... 37
 Plan 8: Plangebied op het primitief kadasterplan (1830). 38
 Plan 9: Sporenkaart werkput 3 (digitaal; 1:1; 22.01.2025) 42

7.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht van de impact van de geplande werken: 12
 Tabel 2: Beschrijving Profiel 1.1 (maaiveldhoogte ca. 7m20 TAW) 19
 Tabel 3: Beschrijving profiel 3.1 (maaiveld op ca. 7,2m TAW) 20
 Tabel 4: Beschrijving profiel 4.1 (maaiveldhoogte: 7m TAW) 21
 Tabel 5: Beschrijving van profiel 4.2 (maaiveldhoogte: 7m TAW) 22
 Tabel 6: Beschrijving van profiel 4.3 (maaiveldhoogte is 7,10m TAW) 23
 Tabel 7: Beschrijving profiel 6.1 (maaiveld op ca. 7m TAW) 24
 Tabel 8: Beschrijving profiel 7.1 (maaiveld op ca. 7m TAW) 25
 Tabel 9: Spoortypes en aantallen 26
 Tabel 10: Vondsten 43
 Tabel 11: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten 43
 Tabel 12: Assessment van de aardewerk vondsten 44
 Tabel 13: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten 47

8 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.
- BOT, B., 2021a. *Gent: Prinsenhofplein 7. Archeologienota bureauonderzoek programma van maatregelen.*, Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20027>.
- BOT, B., 2021b. *Gent: Prinsenhofplein 7. Archeologienota Bureauonderzoek verslag van de resultaten.*, Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20027>.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2023. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- GOETHALS, G., Plan van Gend gemeéten en gegraveérd in 't jaar 1796. Available at: <https://lib.ugent.be/viewer/archive.ugent.be%3A96DFF43A-D9BB-11E6-BC79-A5E2D43445F2#?cv=&c=&m=&s=&xywh=3323%2C2283%2C1633%2C833>.
- HEINS, A. et al., 1904. Le Grand Plan De Gand Par Sanderus Et Hondius 1641.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2024. Site van het Prinsenhof. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/301347>.
- PRAET, M.; PYPE, P.; COENAERTS, J., 2019. *Archeologische evaluatie van het bodemarcheif te Gent, Groene Briel 1:Eindverslag*,

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Sporenlijst

9.2 Bijlage 2: Fotolijst

9.3 Bijlage 3: Vondstenlijst